ФИФI ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ IЕЙ ФЫМЫГЪЭПЦКIУ

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КЪР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЪАНДЭРЭ КЪЫДОКI

№134 (23.042) • 2015 гъэм бадзэуэгъуэм (июлым) и 14, гъубж • Тхьэмахуэм тхуэ къыдокI • И уасэр зы тумэнщ • adyghe@mail.ru adyghepsale.ru

● Дыгъуасэ

Республикэм и Iэтащхьэ КIуэкIуэ Юрий интернатхэм я Iуэху зыIутыр зригъэщIащ

Къэбэрдей-Балъкъэрым и Iэтащхьэ КIуэкIуэ Юрий Налшык. Прохладнэ къалэхэм, Яныкъуей къуажэм щыIэ психоневрологие интернатхэмрэ республикэм и щыхьэрым жьы хъуахэр щапIыжу дэт унэмрэ дыгъуасэ щыIащ.

ЯПЭЩIыКIЭ ар кIуаиц Прохладнэ къалэм сабий ныкъуэдкъуэхэм щакIэлъыплъ и интернатым. КIуэкIуэ Юрий ныбжьыщIэхэр щыджэгу, абыхэм зыщагъэпсэху пэшхэр къиплъыхьащ, пщэфIапIэмрэ шхапIэмрэ я щытыкIэр зригъэлъэгъуащ, зэрагъашхэ щыкIэм кIэлъыплъащ, зыхуейкэмкIэ къызэрызэрагъэпэщым щIэупщIащ. Я Iуэхум щыщIэныгъэхэм ящыщыц псы хуабэ зэрамыIэр, хьэхъущыкъу тхьэщцыпIэхэр жьы зэрыхъуар. Абыхэм я гугъу щищIым, республикэм и Iэтащхьэм къыхигъэщащ нобэрей зэманым ар къызэремызэгъыр, а ныкъуасанигъэхэр икIэщIыпIэкIэ ягъэзэкIуэжьын зэрыхуейр икIи лэжьыгъэмкIэ, цIыхухэр Iэнатlэкlэ къызэгъэпэщIынымрэ социальнэ дэIепыкъуныгъэмкIэ министр Тюбеев Альбертрэ интернатым и унафэщI Лашинэ Людмилэрэ пщэрыпть ящищIащ Iэухум хэль щыщIэныгъэ псори етIанэгъэ и накъыгъэ пщIондэ зэфIахыну.

Республикэм и Iэтащхьэр сабийхэм яхьихащ, ядэуэршэращ, нэхъ ягу ирихьхэм, зыхуейхэм щIэупщIащ. Я зыужьыкIэм, яIэ сэкъатым ельытауэ ныбжьыщIэхэр гуп щхьэхуэу зэщхьэщихащ. КъыхэгъэщIпхъащ мыпсэльэфхэри зэмыкIуэфхэри абыхэм зэрахэтыр.

КъыкIэлъыкIуэу КIуэкIуэ Юрий Яныкъуей къуажэм дэт психоневрологие интернатым кIуащ. Абы щаIыгъыр нэхъ балигъэрщ. Iэхъущлапlэр зэрызэрагъэпэщыжрэ куэд щIакъым. Шхапlэр Iэхуитлъхуитщ, и унэлъащIэкIи зыхуей хуэгъэзащ. Интернатым и зэхуэсыпIэ пэшыр иджырей пщалъэм къытIасэу зэрахьащ, щIагъэува унэлъащIэхэм уетхьэкъу, нэр догуфIэ. Гъэсапlэм и унафэщI Балэ Мурат къызэригъэлъэгъуамкIэ, зэхуэсыпIэ пэшым щэнхабзэ Iуэхугъуэ зэмылIэужьыгъуэхэр щагъэкIуэкI, сымаджэхэм я нэгу зыщагъэужь, концертхэр щагъэлъагъуэ, гуфIэгъуэ пшыхьхэр щызэхашэ.

Интернатым и зэфIэувэкIэм, нобэм ирихьэлIэу зэфIэгъэкIа хуьахэм, зыхуэныкъуэхэм зыхигъэгъэзащ республикэм и Iэтащхьэм. Лэжьакlуэхэм щепсэлъыпIэм, КIуэкIуэ Юрий кьигъэлъэгъуащ Iуэхущlапlэм щы хъарзынэ зэрИIыгъыр, ар къальытэу и псэуальэхэми, и зэфIэкIми зрагъэбгъуну Iэмал зэрящIыр. Республикэм и УнафэщIыр щIэупщIащ интернатым щапIыжхэр зыщыщым, къыздикIа щIыпIэхэм. КъызэрыщIэкIамкIэ, нэгъуэщI хэгъуэгурэм кьикIахэри мымащIэу яхэтщ. Псалъэм папщIэ, Урысей Федерацэм и щIыпIэ пхыдзахэм къищынэмыщIа, Къэзахъстанымрэ Азие Курытымрэ щыщхэри щыIэщ. Мы зэманым интернатым ныбжьыщIэ 236-рэ щопсэу, ауэ абы нэмыщI иджыри 89-рэ къахэущтэнущ.

Налшык дэт психоневрологие интернатым щаIыгъэр я зыужьыкIэкIэ я ныбжьым итхэм къакIэрыху сабийхэрщ. Аэр 99-рэ мэхъу. КIуэкIуэ Юрий интернатым и Iэхэущlафэм щыгъуазэ зыхэущIащ, цIыкIуэм захуигъэзащ, гуапэу епсэльлIащ. Езы ныбжьыщIэхэми гукъэкI яIэу къыщIэкIащ - я IэкIэ хадыкIа сурэт гъэщIэгъуэнхэр республикэм и Iэтащхьэм тыгъэ хуащIащ.

Зи ныбжь хэкIуэтахэр щапIыж унэр мы интернатым къыбгъэтщ. Республикэм и Iэтащхьэр абыхэми яхуеблэгъащ, я Iуэху зыIутыр зригъэщIащ, зыхуейхэм зыхигъэгъуэзащ. Абы и гущIэгъуи нэхъыжьыфIэхэр щыпсэу пэшхэр зэрыIэхуитлъхуитыр, гулъытэ тэмэм зэрагъэтыр. КIуэкIуэ Юрий унэм щылажьэхэм фIыщIэ яхуищIащ икIи къыхигъащащ а щыкIэм тету дяпэки зэрекIуэкIынур и фIэщ зэрыхъур.

КЪУМАХУЭ Аслъэн.

Щ Ы н а л ъ э м и п с э у к I э м з ы щ а г ъ э з г ъ у а з э

● ЗэIущIэхэр

Бадзэуэгъуэм и 7-м КъБР-м и Парламентым и Унафэщ I Егоровэ Татьянэ, Парламентым и комитетхэм я тхьэмадэхэр, депутатхэр зэгъусэу «Къуажэм и зыужьыныгъэр» фIэщыгъэм щIэт «стIол хъурей» Щэджэм щыналъэм щрагъэкIуэкIащ. ЗэIущIэм щIидзэн и пэ къихуэу, щыналъэм и щыIэкIэ-псэукIэр я нэкIэ зрагъэльагъуэмэ яфIэкъабылу, аэр Iуэхущlапlэ зыбжанэм щыIащ.

ГУПЫМ япэу яунэтIащ Лашынкъэй дэт амбуляторэмкIэ. Щыналъэм ис хьэрычэтыщIэхэм я фIыгъэкIэ Лашынкъейрэ Хъущтэсыртрэ 2014 гъэм дащIыхьа амбуляторэхэм къуажэдэсхэр зыхуэныкъуэ дохутырхэр ягъэкIуащ, «Къуажэ дохутыр» программэмкIэ. «Узыншагъэр егъэфIэкIуэн» программэмкIэ симаджэщыр зыхуеину IэмэпсымэхэмкIэ зэщIаухэдащи, иджы къуажэдэхэм жьыжьэ мыкIуэу загъэхъужьну, я узыншагъэм кIэлъагъэплъыну Iэмал яIэщ.

КъыкIэлъыкIуэу гупыр екIуэлIащ къуажэм дэт сабий-ныбжьыщIэ спорт школым. Дэтхэнэри емыхъуэпсэнкIэ Iэмал имыIэу къызэгъэпэща унэм спортым и лIэужьыгъуэ куэдым щыхуагъасэ тренер 24-м. Теннис, Iэпщэрыбанэ, футбол, бэнэкIэ хуит, волейбол, баскетбол, нэгъуэщIхэми хуэщIа пэшхэм я блынхэр агъэдахэ ди республикэм щыщу екъуIэныгъэшхуэ зыIэрызыгъэхьа спортсменхэм я сурэтхэм.

«Миариса» пхъэщхьэмыщхьэ хьумапIэмкIэ яунэтIащ адзкIэ гупым. Нэмыцэ, италие IэмэпсымэхэмкIэ зэщIауэзда хьумапIэр сыткIи зэпэщу зэрыщыгъуэ нэрылъагъу тщащIащ абы и унафэщIхэм. Мы Iэрысэм и хьугъуэм ирихьлIэу мыбы цIыху 50-м нэблагъэ щолажьэ, илъэс хьурейкIэ Iэмэпсымэхэмрэ щIылаIэхэмрэ кIэлъыплъу цIыхуиблащ щыIэр. Ахъшэшхуэ зи уасэ Iэмэпсымэхэм лэжьыгъэр къыпщагъэпсынщIэ. Мы Iэрысэр ятхъащI, ягъэхъабзэри, я пIыпфэкIэ, инагъкIэ, фIагъкIэ лIэужьыгъуищу зэхэдзауэ ашыж цIыкIуэм ирагъэзэгъэж. Ди щIыналъэм и щIыуэпсыр зэрыфIым кьыхэкIыу, абыхэм щхьэхъ куэд ирахьэлIэрхьми икIи илъэсым и кIыхьагъкIэ мыфу, мышту, кьыпачагъащIэм кьызэрыкIэрыхьу щымыIэу зэрахьэн яхуэзфIокI. Абы къищынэмыщIауэ, мы Iэрысэпсэр чипсрэ ящI. Ахэр Москва, КъуэкIыпIэ Жыжьэм, Иркутск, Владивосток, нэгъуэщI щIыпIэ куэдми ирагъашэ.

«Агро-Союз» Iуэхущlапlэм уигу хегъахьуэ. Жэм лъэпкъыфIхэр къыщаш а фермэм. Къагъэсэбэп Iэмэпсымэхэм Iэмал кьаретш шэм кIэричарэ кIэримычарэ, жэмыр узыншэ-мыузыншэр къащIэну. Ахэр псори компьютерым зэхэхауэ кьредзэ. Абы щылажьэхэмику иту я улахуэр сом мин 20-м ноблагъэ.

Къуажэ школми ельащ депутатхэр. Къабзэпльабзэу, екIуу зэгъэпэща школыр къиплъыхьа иужь, Парламентым и Унафэщlыр щIэупщIащ мы гъэм школыр къэзыухахэм Зыуэ щыт экзаменхэр зэратам, абыхэм ящыщ дэтхэнэми кьыхиха еджапIэм.

- Къуажэм зиужьыным ди зэманым мыхьэнэшхуэ иIэщ, - жиIащ Егоровэм. - Шэч хэмылъу, тлъэгъуахэр дигу ирихьащ, ди республикэм и сыт хуэдэ щIыпIэми щыпсэуэхэм Шэджэм щыналъэм ит Iуэхущlапlэ зэпэщхэм хуэдэ яIэну узыщIэхъуэпсынщ. Сэ хьэкъ сщыхъуащ къуажэхэм кIэщIкIэщIурэ дыкIуэн, абыхэм я псэукIэм зыщыдгъэгъуэзэн зэрыхуейр. Дэ мэкъумэш республикэм дыщопсэу, абы кьыхэкIыу гулъытэ щхьэхуэ къуажэхэм яхуэщIыпхъащ. УщымыгугфIыкIын пльэкIыркъым иужьрей зэманым щым телажьэну, Iэщ зыгъэхъуну хуей къуажэдэхэм къэралыр зэрадэIэпыкъуэн, - жиIэ Егоровэ Татьянэ.

- Ди щIыналъэм и Iуэхущlапlэхэм я Iыхьэ мащIэщ ди хьэщIхэм едгъэлъагъуфар, - жиIащ Шэджэм щIыналъэ администрацэм и унафэщI Ахъуэхъу Къанщобий. - Пэжщ, дэ Iуэхущlапlэ зэпэщ куэд диIэщ, ауэ абдеж дыкьышцыуыIэну ди мурадхьм, икIи тхуэзэфIэкI кьэдгъэнэнкъым ди щIынаIэм исхэм я псэукIэр едгъэфIэкIуэн папщIэ, - ядогуашэ Ахъуэхъур журналистхэм.

КъБР-м и щIыналъэ зэхуэмыдэхэм я Iэтащхьэхэр, Мэкъумэш хозяйствэмкIэ, Уэыншагъэр хьумэнымкIэ, ЕгъэджэныгъэмкIэ, щIэныгъэмрэ щIалэгъуалэм я IуэхухэмкIэ, Спортымкlэ министерствэхэм я лIыкIуэхэр, депутатхэмрэ комитетхэм я унафэщIхэмрэ хэту кьызэрагъэпэща «стIол хъурейр» Егоровэ Татьянэ зэхуэсыпIэм папщIэ фIыщIэ хуищIащ. КъБР-м и Iэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я лIыкIуэу зэIущIэм хэтащ **Дышцэкl Мадинэ**.

(КIэухыр 2-нэ нап).

Гу къуэпсым зэреIэзэ IэмалыщIэхэр щагъэлъэгъуэнущ

Нобэ Налшык къокIуэ Мясников А. Л. и цIэр зэрихьэу Москва дэт клиникэ цIэрыIуэм и къудамэхэм ящыщ зым и унафэщI Меркулов Евгений.

КъБР-м Узыншагъэр хъумэнымкIэ и министерствэм и Кардиологие центрым республикэм и дохутырхэм абы щаригъэлъагъунущ зи гу къуэпсыр зэуэхэм зэреIэзэ иджырей Iэмалхэр. Меркулов Евгений яхуэзэнущ стационархэм я кардиологхэм, амбуляторэхэмрэ медицинэ дэIепыкъуэгъу псынщIэмрэ я дохутырхэм. Ар тепсэлъыхьынущ зи гур иубыда цIыхум дэIепыкъун папщIэ а IэнатIэхэр зэрызэдэлэжьэн хуей щIыкIэм.

КъБР-м Узыншагъэр хъумэнымкIэ и министерствэм и пресс-IуэхущlапIэ.

И щхьэусыгъуэр зэхагъэкI

Омскэ областым щыщ Светлый къуажэм дэт 242-нэ еджапIэ центрым и щхьэр, унэм и кум хуэзэу, бадзэуэгъуэм и 12-м къуэхащ, блынхэри къыздрихьэхыу. Абы щIыху 23-рэ хэкIуэдащ, 19-м фэбжь хахащ.

УФ-м и Президент Путин Владимир яхуэгугъэващ а къэхъукъащIэм хэкIуэдахэм я унагъэхэм. «Къэралыдзэхэм я унафэщI нэхъыщхьэр Iуэхур зытетым щыгъуазэщ. Абы зыхъумэжыныгъэмкIэ министрым къалэн щищIащ симаджщхэм яшахэр зыхуей сыт хуэдэ медицинэ дэIепыкъуныгъэкIи къызэрагъэпэщыну», - жиIащ къэралым и Президентым и пресс-секретарь Песков Дмитрий.

Хьэуа-Десант Къаурхэм я центрым апхуэдэ къыщIыщыхьэуам и щхьэусыгъуэр зэхегъэкI Урысейм Следствиемкlэ и комитетым и дзэ следственнэ управленэ нэхъыщхьэм. Абы и Iэщlагъэлlэкlэм кьызэрахутамкIэ, кьатиплу зэтету 1975 гъэм ящIа мы унэр илъэситI ипэкIэ зэрагъэпэщыжат.

«А лэжьыгъэхэр щрагъэкIуэкIыжу ухуэныгъэм и хабзэхэм къытекIауэ щэч ящI, ауэ Iуэхур и кIэм нэсу зэхамыгъэкIауэ а насыпынщагъэр къэзышам и гугъу пщIыну пасэщ. Щэч зыхэмылъыщIр, ар зи зэранхэр жэуап ткIийм ирашэлIэнущ», - жиIащ УФ-м Зыхъумэжныгъэмкlэ и министерствэм хъыбарегъащIэ Iуэхущlапlэхэмкlэ и управленэм и унафэщI генерал-майор Конашенков Игорь.

Зэдэлэжьэным и телъхьэщ

Германием и Бундестагым хэт христиан-демократие партым и унафэщI Кастер Бернхард жиIащ Урысейм хуагъэуэва санкцэхэр Къухьэпlэм икIэщIыпIэкIэ щыхьэщыжьым хуейуэ.

«Германием щыпсэуэхэр дыхуейщ санкцэхэр ягъэуэвыным лъабжьэ хуэхъуа политикэ щхьэусыгъуэ псори лъэныкъуэ ирагъэзу къэралхэм нэхъапэм яку дэлъа зэхущытыкIэхэм дыхуэхъужьну. Ауэ, зэрыгурыIуэгъэщи, абы папщIэ лъэныкъуэ псоми ягъэзэщIэн хуейщ Минск щызэращIылIа зэгурыIуэныгъэхэр», - жиIащ абы.

Кастер Новосибирск щыIащ, Чкаловым и цIэр зэрихьэу а къалэм дэт авиационнэ заводым «Sukhoi Superjet 100» кхъухьлъатэхэр зэрыщызэпкъраIэхьэм еплъын мурадкIэ.

Депутатым шэч кьытрихьэркъым, зэманым зэрыгугъум щхьэкIи къэмынэу, УФ-мра Германиемрэ зэпсэльэныгъэхэр ирагъэкIуэкIын, зэпыщIауэ лэжьэн зэрыхуейм. Кастер апхуэдэуи кьыхигъэщащ кхъухьлъатэ щызэпкъраIэхьэ а заводымрэ езыхэм оборудованэ кьыщыщIагъэкI я къэзыщIапIэхэмрэ куэд щIауэ зэрызэдэлажьэр.

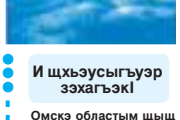

♦**Осетие Ипщэм щагъэлъапIэ мамырщIэкъу къаруэм я махуэр**

♦1789 гъэм Бастилиер (Париж) къыщащта махуэщ.

♦1860 гъэм Урысейм и къэрал банкыр къызэрагъэпэщащ.

♦1896 гъэм Новгород Ищхьэрэм щекIуэкIа выставкэм щагъэлъэгъуащ япэ урысей автомобилыр. Ар щызэпкъраIэхьат 1889 гъэм Яковлев Евгений Петербург къыщызэIуиха заводыкIи.

♦1909 гъэм къызэIуахащ Сочэ и иджырей зыгъэпсэхупIэхэм лъабжьэ яхуэхъуа «Кавказская Ривьера» санаторэр. ЦIыхухэм я нагузегъэужьыпIэфIу кьалъытэу ар нобэм къызэдэсым мэлажьэ.

♦1941 гъэм япэ дыдэу зауэм къыщагъэсэбэпащ БМ-13 Iэщэр, совет сэлэтхэм гъэфIэгъыцIэу «Катюша» зыфIащауэ щытар.

♦1945 гъэм Париж Текlуэныгъэм и парад щекIуэкIащ. Япэ иту уэрамым ирикIуащ Францыр и ЛIыхъужь Хьэгъуфдокъуэ Елмэсхъан.

♦1957 гъэм Налшык щекIуэкIащ СССР-м ис лъэпкъ псоми я тхакIуэхэм я лIыкIуэхэр зыхэта пшыхь гъэщIэгъуэн.

♦1965 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым уэрэдымрэ къафэмкIэ и «Кабардинка» къэрал ансамблыр къафэмкIэ «Кабардинка» ансамблу зэрахъуэкIащ.

♦Адыгей тхакIуэ **Щоджэн Iэюб** къызэралъхурэ илъэси 111-рэ ирокIу.

♦Къэрал лэжьакIуэ цIыкIуэ щыта, КъБАССР-м и Министрхэм я Советым и УнафэщIу 1988 - 1991 гъэхэм лэжьа **Мамхэгъ Михаил** къызэралъхурэ илъэс 79-рэ ирокIу.

♦Адыгей усакIуэ, тхакIуэ **Гутlэ Сания** къыщалъхуа махуэщ.

Дунейм и щытыкIэнур

«pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкIэ, Налшык пшэр техьэ-текIуу щыщытынущ. Хуабэр махуэм градус 24 - 25-рэ, жэщым градус 17 - 18 щыхьунущ.

Зыгъэхьэзырар **ЖЬЭКIЭМЫХЪУ Маринэщ.**

● Бахъсэн щIыналъэ

Мылъку хухах

Я хозяйствэхэм зрагъэужьын папщIэ Бахъсэн щIыналъэм и фермер 18-м грантхэр хухахащ. Абыхэм ящыщу 16-р щIэзыдзагъащIэщ, 2-р унагъуэм ей Iэщ фермэщ.

ВЕДОМСТВЭ программэ хэхауэ тIум ей - «2015 - 2017 гъэхэм Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм фермер щIэзыдзагъащIэхэр зэрыщыдаIыгъынур», «Мэкъумэшыщ Iэ (фермер) хозяйствэхэр я лъабжьэу, 2015 - 2017 гъэхэм Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм унагъуэ Iэщ фермэхэм зэрызыщагъэужьынур» жыхуиIэхэм ахэр щытекIуащ.

Хухаха ахъшэмкIэ техникэ, Iэмэпсымэ, Iэщ къащIэхунущ, псэуальэхэр зэрагъэпэщыжынущ, ирагъэфIэкIуэнущ.

Фермер щIэзыдзагъащIэхэм илъэсрэ мазитхум, унагъуэ фермэм зезыгъэужьхэм илъэситIым къриубыдэу я проектэр ягъэзэщIэн хуейщ.

ЧЫЛАР Аринэ.

Лъэпкъ Iущыгъэ

Зи къуэш мащэ хуэзытIыр йохуэж.

Политикэ партхэм ящыщу нэхъ пщIэшхуэ зиIэр «Урысей зэкъуэтырщ»

Социально-экономикэ, политикэ къэхутэныгъэхэмкIэ институтым и фондым и экспертхэм зэпкърахащ Урысейм и партхэм зэрызаужьымрэ 2016 гъэм и етIуанэ кварталым Къэрал Думэм и депутатхэр хэхыным партхэм зэрызыхуагъэхьэзырымрэ.

А КЪЭПЩЫТЭНЫГЪЭМ къызэригъэлъэгъуамкIэ, политикэ IэнатIэм я зэфIэкIыр зэман благъэм къриубыдэу щагъэлъэгъуэну зи мурад икIи абы яхьыджэру телажьэ партхэм я бжыгъэм хэхъуащ, абыхэм яку дэлъ зэныкъуэныгъэри нэхъ гуащIэ хъуащ. Ауэ абы и лъэныкъуэкIэ «Урысей зэкъуэтым» кьыпэхъун зэкIэ щыIэкъым. Ар оппозицэм и дэтхэнэ къаруми тэмэму пэщIэтыну хьэзырщ. Социально-экономикэ, политикэ къэхутэныгъэхэмкIэ институтым и фондым и экспертхэм 2015 гъэм и етIуанэ кварталым кьыкIуахэм япкъ иткIэ апхуэдэу кьалъытащ.

Парламентым хэт партхэм ящыщу я рейтингыр нэхъ лъагэщ «Урысей зэкъуэтым» (балл 73,6-рэ), КПРФ-м (балл 69,6-рэ), ЛДПР-м (балл 68,05-рэ), «Захуагъэ здэщыIэ Урысейм» (балл 63,25-рэ). Парламентым хэмыт партхэри абыхэм япэгъунэгъу хъууэ хуежьащ. Псалъэм папщIэ, етхуанэ увыпIэр зыIыгъ «Хэку» партым и рейтингыр балл 57,65-м нэсащ.

«Урысей зэкъуэтым» кьэпщытэныгъэхэр зэрырагъэкIуэкIа унэтIыныгъэу пIым ящыщу щымкIэ - хэхакIуэхэм я жыджэрагъымкIэ (кандидатхэр кьызэрагъэлъагъуэ бжыгъэмкIэ), хэхыныгъэхэм хъыщихь екъуIэныгъэхэмкIэ, информацэ лэжьыгъэр зэрыригъэкIуэкI жыджэрагъымкIэ - япэ увыпIэхэр иубыдащ. Экспертхэм кьыхагъэщ «Урысей зэкъуэтым» и кандидатхэр хэхыныкIэ коэффициентыр, япэхэми хуэдэу, процент 75-м зэрыщIигъур. Ар екъуIэныгъэшхуэщ мандатхэм я нэхъыбапIэр а партым кьыдэмыщIкIэр нэхъ щыкуэд щIыналъэхэм зэрыщыхэпагъуэщр (Московскэ, Иркутскэ, Калининградскэ областхэм я кьалэ, район советхэм я депутатхэр хахащ, къэплъытэмэ. Апхуэдэу щыт пэтми, «Урысей зэкъуэтым» нэрылъагъуу иригъэфIэкIуащ социальнэ IэнатIэм екъэлIа лэжьыгъэр икIи агропромышленнэ комплексым зегъэужьыным, бизнесым зыщIэгъэхъуным, псэупIэ-коммунальнэ хозяйствэм и IэнатIэм хуэгъэзауэ цIыхухэм яIэ хуитыныгъэхэр хьумэным хуищI гулъытэм хигъэхъуащ.

«Урысей зэкъуэтым» и программэм и лъабжьэр социальнэ Iуэхухэрщ. Ар хуэгъэзащ цIыху гуп нэхъ хуэмыщIахэм защIэгъэкъуэным», - кьыхахагъэхьхуащ рейтингыр зыубзыхуа экспертхэм.

КъэпщытакIуэхэм къызэралъытэмкIэ, политикэ парт псоми я гупэр хуагъэзащ щIыналъэхэм щекIуэкI хэхыныгъэхэм икIи абыхэм езыхэм я кандидатхэр зыщIадзащ. Япэ кварталым апхуэдэ хэхыныгъэхэм политикэ партхэм ящыщу 14 хэтамэ, щIыналъэхэм щекIуэкI хэхыныгъэхэм политикэ партхэм ящыщу 16 щIэзныкъуэкъуащ икIи абыхэм ящыщу 9-м яхуэзфIэкIащ щIыпIэ унафэр зезыгъакIуэ органхэм я хэхыныгъэхэм езыхэм я кандидатхэр щыпхагъэкIын.

Ипэкlэ маплъэ

● Прохладнэ щIыналъэ

Ди республикэм лэжьыгъэшхуэ щокIуэкI Iэщ бжыгъэм хэгъэхъуэжыным теухуауэ. Къапщтэмэ, лыхэкIкIэ зыщыгугъ Iэщlэвыщlэхэр гъэбгъуэным хуэхэуэ я къэралым программэ игъэбелджылащи, ар къызэрагъэсэбэпыным яужь итщ Iэщ зыгъэхъуэхэр. Апхуэдэщ «Степной» племзавод» ОАО-р, Iэщыщхуэу 490-м нэс зиIэр. Абыхэм ящыщу 41-р жэм къашащ, 32-м лыкIэ щогугъ. Къимыдэкlэ, щыуэ яIэщ 50-м нэс.

ПЛЕМЗАВОДЫМ щагъэхъу цыш-хуэ къызыстекI икIи нэхъ лыфIэу кьалъытэ мэл лъэпкъым хуэдэу 1600-м щIигъу. Абы щыщу 1320-м щIэжьей къащIэхъуэн хуейуэ щытщ. 2014 гъэм и закъуэ мы хозяйствэм щынэ къудейуэ 1147-м нэс къыхэхъуащ.

Iэщ гъэхъуным и мызакъуэу, щIыуэ гектар 3570-рэ иIэщи, гуэдз, хьэпIащI, сое, сэхуран, нартыху, Iэщым ирагъэшх зэрыщыщIэхэри щыхасэ. Апхуэдэу зызыужьу хуежьа ОАО-м къэралым зыкъыщIигъакъуэмэ, и Iуэхур нэхъри зэрефIэкIуэнум щэч хэлъкъым.

ШЭРЭДЖ Дисэ.

Щ1ынальэм и псэукIэм зыщагъэзэгъуазэ

(КIэухыр. ПэщIэдзэр 1-нэ нап.).

- Иужьрей зэманым къэралым мэкъумэш Iэнатlэм хуиц1 гулъытэр куэдкIэ нэхьыбэ хъуац1, - жеIэ Егоровэм. - Ди республикэм и къужьхэм экономикэ, щ1ыуэпс, тхыдэ-щэнхабзэ лъабжьэшхэр я1эш1, Дэ ди къ1алэнщ1 ахэр Iэмал зэрИэкIэ нэхъыфIу къэдгъэсэбэпыну. ЗыужьныныгъэфIэр диIэ щхьэкIэ, къужьхэдэсхэр иджыри пльэпощхьэпо куэдым Iоущ1э. Къужьхэхэм увыпIэшхуэ щ1ыбыд ди республикэм щекIуэкI гъащIэм, ахэращ ди щ1ыхьэм я нэхъыбапIэр щ1ыпсэур. Гъэщ1эгъуэнракъэ, ди къэралым ит къужьхэхэм щ1ыпсэхэм я бжыгъэр 2000 гъэм щегъэжьауэ псори зэхэту нэхъ мащIэ хъуац1, ди республикэм и къужьхэдэсхэм я бжыгъэм щ1ыхь мин 24,4-рэ хэхъуац1. Мис а щхьэусыгъуэфIырщ къ1алэдэсхэмрэ къужьхэдэсхэмрэ я псэукIэр зэхуэдэу зэпэщ1ы тщ1ын щ1ыкуейр. Республикэм и къужьхэхэм я псэукIэкIэ, зыужьныныгъэкIэ зэщхьэщ1ыкIныгъэ ин я1эш1. Абы и щхьэусыгъуэр зэхэдгъэкIыу, къужьхэдэсхэр зыIуу1э лъэпощхьэпохэр дгъэзэкIуэжьын хуейщ1. Къужьхэдэсхэри а Iэхэум жыджэру хэтыпхъэщ1, арышхамэ, гугъуехьыр псычэкIуадэ хъуну арац. Нобэ къэтIэта Iэхэум и мыхьэнэр инщ, абы ди щ1ынальэм щ1ыпсэу куэдым я гъащIэр ельытащ1, гудзакъэ хуви1ну фыкъыхъоджэ, - захуигъэзащ Парламентым и Унафэщ1ым къызэхуэсахэм.

КъБР-м и Правительствэм и Унафэщ1ым и я1э къуэдзэ **Дадэ МуIэед** кIэщ1у къытеувыац1 КъБР-м ит къужьхэхэм заужьынымэ теухуа республикэ программэм щ1ыщу 2013 гъэм яхуэзфIэкIам, 2014 - 2017 гъэхэм я1эш1ыу къапэщ1ылъым, 2014 - 2020 гъэхэм мэкъумэш Iэнатlэм зегъэужьыным хуэунэтIауэ къапэщ1ытхэм.

Дадэм къ1ызэригъэлъэгъуамкIэ, гъэ кIуам къужьхэм щ1ыпсэу унатIуэ 83-м я псэукIэр ирагъэфIэкIуац. Унэу яухуамрэ къащхъуамрэ метр зэбгъуэзэнатIэ мини 4,3-рэ мэхъу. Абы трагъэкIуэда ахъшэм щ1ыщу федеральнэ бюджетым къыхэкIар сом мелуан 39,7-рэ, республикэ бюджетым - сом мелуан 33,8-рэ мэхъу. Дыззыт ильэсым унатIуэ 58-м я нэхъыбапIэр щ1ыпсэур. Гъэщ1эгъуэнракъэ, ди къэралым ит къужьхэхэм щ1ыпсэхэм я бжыгъэр 2000 гъэм щегъэжьауэ псори зэхэту нэхъ мащIэ хъуац, ди республикэм и къужьхэдэсхэм я бжыгъэм щ1ыхь мин 24,4-рэ хэхъуац. Мис а щхьэусыгъуэфIырщ къ1алэдэсхэмрэ къужьхэдэсхэмрэ я псэукIэр зэхуэдэу зэпэщ1ы тщ1ын щ1ыкуейр. Республикэм и къужьхэхэм я псэукIэкIэ, зыужьныныгъэкIэ зэщхьэщ1ыкIныгъэ ин я1эш1. Абы и щхьэусыгъуэр зэхэдгъэкIыу, къужьхэдэсхэр зыIуу1э лъэпощхьэпохэр дгъэзэкIуэжьын хуейщ1. Къужьхэдэсхэри а Iэхэум жыджэру хэтыпхъэщ1, арышхамэ, гугъуехьыр псычэкIуадэ хъуну арац. Нобэ къэтIэта Iэхэум и мыхьэнэр инщ, абы ди щ1ынальэм щ1ыпсэу куэдым я гъащIэр ельытащ1, гудзакъэ хуви1ну фыкъыхъоджэ, - захуигъэзащ Парламентым и Унафэщ1ым къызэхуэсахэм.

КъБР-м и Правительствэм и Унафэщ1ым и я1э къуэдзэ **Дадэ МуIэед** кIэщ1у къытеувыац1 КъБР-м ит къужьхэхэм заужьынымэ теухуа республикэ Iэнатlэм хуиц1 гулъытэр куэдкIэ нэхъыбэ хъуац, - жеIэ Егоровэм. - Ди республикэм и къужьхэхэм экономикэ, щ1ыуэпс, тхыдэ-щэнхабзэ лъабжьэшхэр я1эш1. Дэ ди къ1алэнщ1 ахэр Iэмал зэрИэкIэ нэхъыфIу къэдгъэсэбэпыну. ЗыужьныныгъэфIэр диIэ щхьэкIэ, къужьхэдэсхэр иджыри пльэпощхьэпо куэдым Iоущ1э. Къужьхэхэм увыпIэшхуэ щ1ыбыд ди республикэм щекIуэкI гъащIэм, ахэращ ди щ1ыхьэм я нэхъыбапIэр щ1ыпсэур. Гъэщ1эгъуэнракъэ, ди къэралым ит къужьхэхэм щ1ыпсэхэм я бжыгъэр 2000 гъэм щегъэжьауэ псори зэхэту нэхъ мащIэ хъуац, ди республикэм и къужьхэдэсхэм я бжыгъэм щ1ыхь мин 24,4-рэ хэхъуац. Мис а щхьэусыгъуэфIырщ къ1алэдэсхэмрэ къужьхэдэсхэмрэ я псэукIэр зэхуэдэу зэпэщ1ы тщ1ын щ1ыкуейр. Республикэм и къужьхэхэм я псэукIэкIэ, зыужьныныгъэкIэ зэщхьэщ1ыкIныгъэ ин я1эш1. Абы и щхьэусыгъуэр зэхэдгъэкIыу, къужьхэдэсхэр зыIуу1э лъэпощхьэпохэр дгъэзэкIуэжьын хуейщ1. Къужьхэдэсхэри а Iэхэум жыджэру хэтыпхъэщ1, арышхамэ, гугъуехьыр псычэкIуадэ хъуну арац. Нобэ къэтIэта Iэхэум и мыхьэнэр инщ, абы ди щ1ынальэм щ1ыпсэу куэдым я гъащIэр ельытащ1, гудзакъэ хуви1ну фыкъыхъоджэ, - захуигъэзащ Парламентым и Унафэщ1ым къызэхуэсахэм.

КъБР-м и Правительствэм и Унафэщ1ым и я1э къуэдзэ **Дадэ МуIэед** кIэщ1у къытеувыац1 КъБР-м ит къужьхэхэм заужьынымэ теухуа республикэ программэм щ1ыщу 2013 гъэм яхуэзфIэкIам, 2014 - 2017 гъэхэм я1эш1ыу къапэщ1ылъым, 2014 - 2020 гъэхэм мэкъумэш Iэнатlэм зегъэужьыным хуэунэтIауэ къапэщ1ытхэм.

Дадэм къ1ызэригъэлъэгъуамкIэ, гъэ кIуам къужьхэм щ1ыпсэу унатIуэ 83-м я псэукIэр ирагъэфIэкIуац. Унэу яухуамрэ къащхъуамрэ метр зэбгъуэзэнатIэ мини 4,3-рэ мэхъу. Абы трагъэкIуэда ахъшэм щ1ыщу федеральнэ бюджетым къыхэкIар сом мелуан 39,7-рэ, республикэ бюджетым - сом мелуан 33,8-рэ мэхъу. Дыззыт ильэсым унатIуэ 58-м я нэхъыбапIэр щ1ыпсэур. Гъэщ1эгъуэнракъэ, ди къэралым ит къужьхэхэм щ1ыпсэхэм я бжыгъэр 2000 гъэм щегъэжьауэ псори зэхэту нэхъ мащIэ хъуац, ди республикэм и къужьхэдэсхэм я бжыгъэм щ1ыхь мин 24,4-рэ хэхъуац. Мис а щхьэусыгъуэфIырщ къ1алэдэсхэмрэ къужьхэдэсхэмрэ я псэукIэр зэхуэдэу зэпэщ1ы тщ1ын щ1ыкуейр. Республикэм и къужьхэхэм я псэукIэкIэ, зыужьныныгъэкIэ зэщхьэщ1ыкIныгъэ ин я1эш1. Абы и щхьэусыгъуэр зэхэдгъэкIыу, къужьхэдэсхэр зыIуу1э лъэпощхьэпохэр дгъэзэкIуэжьын хуейщ1. Къужьхэдэсхэри а Iэхэум жыджэру хэтыпхъэщ1, арышхамэ, гугъуехьыр псычэкIуадэ хъуну арац. Нобэ къэтIэта Iэхэум и мыхьэнэр инщ, абы ди щ1ынальэм щ1ыпсэу куэдым я гъащIэр ельытащ1, гудзакъэ хуви1ну фыкъыхъоджэ, - захуигъэзащ Парламентым и Унафэщ1ым къызэхуэсахэм.

КъБР-м и Правительствэм и Унафэщ1ым и я1э къуэдзэ **Дадэ МуIэед** кIэщ1у къытеувыац1 КъБР-м ит къужьхэхэм заужьынымэ теухуа республикэ программэм щ1ыщу 2013 гъэм яхуэзфIэкIам, 2014 - 2017 гъэхэм я1эш1ыу къапэщ1ылъым, 2014 - 2020 гъэхэм мэкъумэш Iэнатlэм зегъэужьыным хуэунэтIауэ къапэщ1ытхэм.

Дадэм къ1ызэригъэлъэгъуамкIэ, гъэ кIуам къужьхэм щ1ыпсэу унатIуэ 83-м я псэукIэр ирагъэфIэкIуац. Унэу яухуамрэ къащхъуамрэ метр зэбгъуэзэнатIэ мини 4,3-рэ мэхъу. Абы трагъэкIуэда ахъшэм щ1ыщу федеральнэ бюджетым къыхэкIар сом мелуан 39,7-рэ, республикэ бюджетым - сом мелуан 33,8-рэ мэхъу. Дыззыт ильэсым унатIуэ 58-м я нэхъыбапIэр щ1ыпсэур. Гъэщ1эгъуэнракъэ, ди къэралым ит къужьхэхэм щ1ыпсэхэм я бжыгъэр 2000 гъэм щегъэжьауэ псори зэхэту нэхъ мащIэ хъуац, ди республикэм и къужьхэдэсхэм я бжыгъэм щ1ыхь мин 24,4-рэ хэхъуац. Мис а щхьэусыгъуэфIырщ къ1алэдэсхэмрэ къужьхэдэсхэмрэ я псэукIэр зэхуэдэу зэпэщ1ы тщ1ын щ1ыкуейр. Республикэм и къужьхэхэм я псэукIэкIэ, зыужьныныгъэкIэ зэщхьэщ1ыкIныгъэ ин я1эш1. Абы и щхьэусыгъуэр зэхэдгъэкIыу, къужьхэдэсхэр зыIуу1э лъэпощхьэпохэр дгъэзэкIуэжьын хуейщ1. Къужьхэдэсхэри а Iэхэум жыджэру хэтыпхъэщ1, арышхамэ, гугъуехьыр псычэкIуадэ хъуну арац. Нобэ къэтIэта Iэхэум и мыхьэнэр инщ, абы ди щ1ынальэм щ1ыпсэу куэдым я гъащIэр ельытащ1, гудзакъэ хуви1ну фыкъыхъоджэ, - захуигъэзащ Парламентым и Унафэщ1ым къызэхуэсахэм.

КъБР-м и Правительствэм и Унафэщ1ым и я1э къуэдзэ **Дадэ МуIэед** кIэщ1у къытеувыац1 КъБР-м ит къужьхэхэм заужьынымэ теухуа республикэ

● Щ1ынальэм и псэукIэм зыщагъэзэгъуазэ

● Щ1эныгъэлIым и псалъэ

ХэкIыпIэхэр зыхуэдэр

Агропромышленнэ комплексым и Iэнатlэхэм я къ1алэн нэхъыщхьэхэм ящ1ыщ1 мэкъумэш хозяйствэм зэуIуу зегъэужьыныр.

АБЫ щхьэкIэ, зэсэжа Iэмалхэм къадэкIуэу, фейдэ зыпылъ нэгъуэщ1 хэкIыпIэхэри къэгъэсэбэпын хуейщ1. Зи гугъу сщIыр бгылъэ, жьэгъуц1эс щ1ыпIэхэм жыг хадэхэр, жьэумейхэр, промышленнэ удзэхэр щ1ыгъэкIынырщ, бжьэ гъэхъуным зетыжыныр щ1, мэз пхъэщхьэмыщхьэр, мэракIуэхэр, фармацевт, ерыскъы, парфюмер промышленностым папщIэ, уда хущхъуэхэр зэхуэхьэсынырщ, гъэбгъуэнырщ, апхуэдэу теплицэхэм щ1ыщIагъ псыкIэ хадэхэкIэр щ1эзекъэнырщ. Къэралыр я щIэгъэкъуэну я Iэнатlэхэр яунэтIмэ, я продукцэхэм щ1эупщIэ я1энущ, республикэм хэхъуэфI къы1эрыхьэнущ. Абыхэм хьэрычэт Iуэху мыинымрэ курытымрэ зрагъэужьынущ, къужьхэдэсхэм лэжьыгъэ я1гъуэтынущ.

Къэбэрдей-Балъкъэрым и щ1ынальэр тадэтес, жьэгъущ1эс, бгылъэ щ1ыпIэу зэрызэхэтым къыхэкIыу, мэкъумэш щ1экIэр зэщхьэщ1ыкуэу егъэкIуэкIыпхъэщ1. Реформэм и пэ лъэхъэнэм а Iэмалыр къагъэсэбэпу щ1ытакъым. Иджыпстуи нэхъ щ1агъэужьыным - уней подсобнэ хозяйствэ щ1ыкIэу зэрахьэ е фермер мылъкушхэхэм бджэнд папщIэу я1ыгъущ. Нобэ зи гугъу щ1ыпхъэр экономикэм и Iэнатlэр къэIэтыжьын зэрыхуейм и закъуэкъым. Иджырей дунейпсо агроэкономикэ щIэныгъэм, техникэм, технологиехэм я ешъуIэныгъэхэр я пъабжьэу, ц1ыхухэм пэрыхьэту ярикъуну ерыскъыпхъэхэр къыщ1ащ1ыфыну Iэнатlэхэр зэтедухуэну, мэкъумэшыщ1э Iэщ1ымрэ щ1ыбгъэгъуэну щ1ыпIэхэр дгъэбелджэныну къытпэщ1ытщ. Жылагъуэхэр зытес щ1ыхэри фейдэ пылъу къэгъэсэбэпыпхъэщ1.

Дэтхэнэми тещ1ыхьауэ, ц1ыху къэс гъавэ щ1апIэу хуэзэмкIэ Урысей Федерацэм иужь увыпIэр щхьэ1ыгъэхэм ди республикэр ящ1ыщ1. Абы къегъэльэгъуэ а Iэнатlэм зэхъэжьыныгъэ куэхэр щегъэкIуэкIын зэрыхуейр. Къэбэрдей-Балъкъэрым мэкъумэш щ1апIэу гектар мин 710-м щ1ингъу и1эш1. Абы и процент 45-м нэблагъэр ва-пIэщ1. Ар зэрымащIэм, промышленностым щ1агъуэу зэрызимыужьым я зэранкIэ, зи къару ильыгъуэхэр республикэм йокI. Ар зыгуэркIэ къызэтрагъэувыIэн щхьэкIэ, мэкъумэш Iэнатlэхэр пъынкъуэ куэдкIэ унэтIыпхъэщ1. Къэбэрдей-Балъкъэрым мэкъумэш щ1апIэу гектар мин 710-м щ1ингъу и1эш1. Абы и процент 45-м нэблагъэр ва-пIэщ1. Ар зэрымащIэм, промышленностым щ1агъуэу зэрызимыужьым я зэранкIэ, зи къару ильыгъуэхэр республикэм йокI. Ар зыгуэркIэ къызэтрагъэувыIэн щхьэкIэ, мэкъумэш Iэнатlэхэр пъынкъуэ куэдкIэ унэтIыпхъэщ1. Сыту жыпIэмэ, ерыскъы, фармацевт промышленностым абыхэм щ1ыпIэшхуэ щ1ап1ы. Дуней псом хущхъуэзэкIыу щагъэхьэзырым и процент 40-р удзым быхъэх. Iэщ1агъэлIэхэм къызэральытэмкIэ, Урысейм и фармацевт Iуэхущ1апIэхэм апхуэдэ къэкIагъэ тонн мин 48-м нэблагъэ ильэс къэс къ1агъэсэбэп. Абы и зэхуэдитIым щ1ыгъуэ нэгъуэщ1 къэралхэм къраш. 2013 гъэм сом мелардибгъу и уасэ удз хущхъуэу тонн мини 2,6-рэ хамэ щ1ыпIэхэм къыщ1ащхуац. Ар зыгъэхьэзырхэм процент 30-40, дэлэл хэмыту фармацевт заводхэм езытхэм процентн 100 хэхъуэу я1энущ.

Бжьэ гъэхъуным и Iуэхур республикэм щ1ызэтегъэувэжьмыхьэщ1. Нэхъапэм зэрыщытам хуэдэу, а лэжьыгъэр къаралым зэкIэлъыгъэкIуэн, мылъкукIэ къызэригъэпащ1ын, мэкъумэш хозяйствэм и адрей Iэнатlэхэм гуэгу яхуищIын хуейщ.

Къэбэрдей-Балъкъэрыр щ1ыщIагъ псыхэмкIэ къулейщ. Ахэр щIагъуэу къагъэсэбэпыркъым. Щ1ыщIагъ псыхэм я фы-гъэкIэ, курорт щ1ыпIэхэм теплицэкIэ илъэс псом хадэхэкIхэр къащ1ыхуэгъэкIынущ. Абы и ефIэкIныныгъэхэр нэгъуэщ1 Iэнатlэхэми тегушхуауэ къащ1ыгъэсэбэпыпхъэщ1. Министерствэхэр, ведомствэхэр, щ1ыпIэ самоуправленэм и органхэр, щIэныгъэлIхэр, Iэщ1агъэлIхэр, хьэрычэтыщ1эхэр зэуIуу а Iэхэум хашэн хуейщ. Сыту жыпIэмэ, мэкъумэш хозяйствэм и Iэнатlэ гуэдзэхэм зегъэужьынным тещ1ыхьа программэр зыхуэунэтIар ерыскъыпхъэу кърахьэлIэм хэгъэхъэныгъ, ц1ыхухэм лэжьыгъэ етыныгъ, ахэр я пъабжьэу республикэм и экономикэр къэIэтыныгъ, псэукIэр егъэфIэкIуэныгъ.

ТАУ Щ1ыкъан,
КъБР-м Хьэрычэтыщ1эхэм я хуитынныгъэхэр хъумэнымкIэ и уполномоченнэ, РАЕН-м и академик, УФ-м щIэныгъэхэмкIэ щ1ыхь зиIэ и пэжьакIуэ.

● КъБР-м и прокуратурэм

«Дзыхь зыхуащ1 телефоныр» мэлажьэ

2015 гъэм мэкъуауэгъуэм и 1-м Къэбэрдей-Балъкъэрым и прокурорым хъыдигъэкIа унафэ №40-м ипкъ иткIэ, республикэм и прокуратурэм «Дзыхь зыхуащ1 и телефоным» лэжьыгъэр къызэрызэрагъэпэщыну щ1ыкIэр (положенэр) къащтац.

ПОЛОЖЕНЭМ зэрыщ1ыбзыхуам тету, прокуратурэм и Iэнатlэхэм щ1эщIэкI щ1ыуагъэхэри хэту, коррупцэхьилагъэхэм, ямытха щIэпхъаджагъэхэм я1ауэ хьыбархэр абыкIэ ц1ыхухэм Iахьнущ, апхуэдэу властым и къудамэхэм зэрызыхуагъаззэ хабзэхэм ц1ыхухэр хагъэгъуэзэнущ.

Къ1ищынэмыщ1ауэ, «Дзыхь зыхуащ1 телефоныр» республикэм и прокуратурэм и къудамэхэм зэпымыууэ е ильэсхэр къ1ахьэсэбэп хъунущ.

«Дзыхь зыхуащ1 телефоным» и номерыр: +7-928-083-02-80.

Тхьэусыхафэхэм щ1ыхоплъэ

КъБР-м и прокуратурэм щ1ыззхальхьэжащ къ1улькъуущ1эхэм я унафэхэмрэ я Iуэхущ1афэхэмрэ теухуауэ мы гъэм и я1э мазихым къриубыдэу хьэрычэтыщ1эхэм республикэм и прокуратурэм и Iэнатlэхэм зэрызыхагъэззам зэрыхэплъам кърикIуахэр. Я1эрыхьа тхыгъэ 17-м щ1ыщу 15-р зэпкърахащ.

ЗЭРЫЗЫХУАГЪЗЗАХЭМ щ1ыхэпльащ КъБР-м и прокуратурэм федеральнэ законодательствэр зэрагъэзащ1эм кIэлъыплъыныкIэ и управленэм, граждан, арбитраж судхэм прокурорхэр хэтыныр къызэгъэпэщ1ыныкIэ и къудамэм, къэрал кIуэц1 IуэхуэхмкIэ органхэм щрагъэкIуэкI уголовно-процессуальнэ лэжьыгъэм кIэлъыплъыныкIэ и Iэнатlэм, наркотик кIэлъыплъыныгъэмкIэ Iуэхуэ-пIэм, суд приставхэм я къулькъущ1апIэм, апхуэдэу Налшык, Прохладнэ къ1алэхэм, Шэджэм, Прохладнэ, Тэрч щ1ынальэхэм я прокуратурэхэм.

Iэнатlэхэмрэ щхьэзакъэрылажьэ хьэрычэтыщ1эхэмрэ я тхыгъэхэр нэхъыбэу зытеухуауэ щ1ытар «Газпром-Псыхуабэ щ1ынальэ зэхуаку газ» ООО-м и щ1ыпIэ къудамэм, КъБэрдей-Балъкъэрым ЛэжьыгъэмкIэ и къэрал инспекцэм, республикэм дыкъэзыуухьурейхь дунейм кIэлъыплъынымкIэ, потребительскэ кIэлъыплъынныгъэмкIэ и хэщ1апIэхэм, хабзэхъумэ органхэм, муниципальнэ властым и къудамэхэм, нэгъуэщ1хэми щ1ыщ1 къулькъущ1эхэм я Iуэхущ1афэмкIэ зэрымыарэзырщ. Апхуэдэущ1э лэжьыгъэмрэ щ1ымкIэ законодательствэр къызэрызэпаудыр, уасэхэр зэрагъэувэ, Iэнатlэхэм токыр зэрыпадзэ, ар зэрызыхуатIыпщ1, хуэзэр зэрыхах хабзэхэм зэребакъуэр.

Хэплъа нэужь, зэрызызыхуагъэзаз ящ1ыщу тIум арэзы тещ1ыхьауэ, абыхэм ятеуухуауэ тхьалъапIэ ягъэхьэзырац, нэгъуэщ1 зы следствэмкIэ Iуэхущ1апIэхэм ираташ.

КъБР-м и прокуратурэм и пресс-Iуэхущ1апIэ.

Тхылъ нэпщIхэмкIэ ахъшэ къыIихащ1

Лэскэн щ1ынальэм суд щытращ1ыхьащ1 фермер лэжьыгъэм хьыхьагъащIэ-зэрыщ1ыныгъэ етыным теухуа ведомствэ программэ хэхам ипкъ иткIэ къэралым къиутIыпща ахъшэм щ1ыщ1 тхылъ нэпщIхэмкIэ къеIызыха щхьэзакъуэ хьэрычэтыщIэм.

УРЫСЕЙМ ШынагъэншагъэмкIэ и федеральнэ къулыкъущIапIэм и Управленэу КъБР-м щ1ыIэм и лэжьакIуэхэм къызэрыщIагъэщ1ащ1, абы республикэм Мэкъумэш хозяйствэмкIэ и министерствэм ирищ1ыпIащ1 быларыбыл ирищ1ну зэриимурадым теухуа зэгурыIуэныгъэ. Абы ипкъ иткIэ, къэрал грантым хьыхьэу ахъшэшхуэ къыIихащ, ар фермер хозяйствэм зегъэужьыным тригъэкIуэдэн хуэдэу къиигъэльагъуэри. Ауэ щхьэзакъуэ хьэрычэтыщIэм, къызэрыщIэкIамкIэ, апхуэдэ хозяйствэ иIэтэкъым.

Лэскэн щ1ынальэ судым апхуэдэ гъэпщIагъэ зылэжьам УФ-м и Уголовнэ кодексым и 159.2-нэ статьям и Iыхьэ 3-м ипкъ иткIэ, условнэу илъэситі трилъкьащ, абы къыдэкIуэу, къэралым ирита хущ1ыныгъэр ипшынынымэ хуигъэуващ.

УФ-м и ФСБ-м и Управленэу КъБР-м щ1ыIэм и пресс-Iуэхущ1апIэ.

● Узынщагъэ

КИФЩI-м и медицинэ палатэхэм я Зэзыгъэу1у советым и унафэщ1у хахащ КъБР-м и Дохутыр палатэм и Iэтащхьэ Iумэт Мурат

Зэгухьэныгъэм и я1э зэщкIуэкIым кърихьэлIащ Лъэпкъ медицинэ палатэм и Iэтащхьэ Рошаль Леонид, КъБР-м и Правительствэм и Унафэщ1ым и къуэдзэ - КъБР-м узынщагъэр хъумэнымкIэ и министр Щэт Ирмэ, Профессиональнэ-жылагъуэ аккредитацэмкIэ НМП-м и къэпщ1ытакIуэ зэгухьэныгъэм и унафэщ1ым и къуэдзэ Ушанов Юрий, Ставрополь краим, Къэрэшей-Шэрджэс, Къэбэрдей-Балъкъэр, Ингуш, Осетие Ищхьэрэ-Алание, Щэнэн, Дагъыстэн республикэхэм. Минеральные Воды къ1алэм я щ1ыпIэ медицинэ палатэхэм я пашэхэмрэ лIыкIуэхэмрэ.

ЗЭХЫХЬЭР къыщ1ызэIуихым Рошаль Леонид къыхигъэщ1ащ: «Советым и мурад нэхъыщхьэр ди зэфIэкIэкIмкIэ дызэхьэзэнэу, Кавказ Ищхьэрэм и медицинэ лэжьакIуэхэм я Iэзагъымрэ щIэныгъэмрэ хедгъэгъэхъуэну арац. Ар иджырей зэманым къ1ознгъ, сыту жыпIэмэ, нобэ жылагъуэ медицинэ Iуэхущ1ауэ къэхалхэм ялъокI щIэныгъэ нэхъыщхьэ зэзыгъэгъуэтахэр гъэхьэзырыныкIэ, Iэщ1агъэлIхэр лэжьыгъэм хэша хъунымкIэ къэув гугъуехьхэр зэфIахыну».

Къызэхуэсахэр Iуэхугъуэ зыбжанэм тепсэльыхьащ, Кавказ Ищхьэрэ федеральнэ щ1ынальэм и медицинэ палатэхэм я Зэзыгъэу1у советым и унафэщ1у илъэситIкIэ лэжьэну хахащ КъБР-м и Дохутыр палатэм и Iэтащхьэ, республикэм Узынщагъэр хъумэныкIэ и министерствэм штатым хэмыт и фармаколог нэхъыщхьэ, профессор Iумэт Мурат.

Щэт Ирмэ жиIащ КъБР-м и Дохутыр палатэмрэ республикэм Узынщагъэр хъумэнымкIэ и министерствэмрэ хьарзынэу зэрызэдалажьэр, Iуэхугъуэ нэхъ гугъуэзэ абыхэм щ1эх-щ1эхьыр зэгъусэу зэрызэпкърахьр.

КъБР-м Узынщагъэр хъумэнымкIэ и министерствэм и пресс-Iуэхущ1апIэ.

● КъБР-м и прокуратурэм

«Дзыхь зыхуащ1 телефоныр» мэлажьэ

2015 гъэм мэкъуауэгъуэм и 1-м Къэбэрдей-Балъкъэрым и прокурорым хъыдигъэкIа унафэ №40-м ипкъ иткIэ, республикэм и прокуратурэм «Дзыхь зыхуащ1 и телефоным» лэжьыгъэр къызэрызэрагъэпэщыну щ1ыкIэр (положенэр) къащтац.

ПОЛОЖЕНЭМ зэрыщ1ыбзыхуам тету, прокуратурэм и Iэнатlэхэм щ1эщIэкI щ1ыуагъэхэри хэту, коррупцэхьилагъэхэм, ямытха щIэпхъаджагъэхэм я1ауэ хьыбархэр абыкIэ ц1ыхухэм Iахьнущ, апхуэдэу властым и къудамэхэм зэрызыхуагъаззэ хабзэхэм ц1ыхухэр хагъэгъуэзэнущ.

Къ1ищынэмыщ1ауэ, «Дзыхь зыхуащ1 телефоныр» республикэм и прокуратурэм и къудамэхэм зэпымыууэ е ильэсхэр къ1ахьэсэбэп хъунущ.

«Дзыхь зыхуащ1 телефоным» и номерыр: +7-928-083-02-80.

Тхьэусыхафэхэм щ1ыхоплъэ

КъБР-м и прокуратурэм щ1ыззхальхьэжащ къ1улькъуущ1эхэм я унафэхэмрэ я Iуэхущ1афэхэмрэ теухуауэ мы гъэм и я1э мазихым къриубыдэу хьэрычэтыщ1эхэм республикэм и прокуратурэм и Iэнатlэхэм зэрызыхагъэззам зэрыхэплъам кърикIуахэр. Я1эрыхьа тхыгъэ 17-м щ1ыщу 15-р зэпкърахащ.

ЗЭРЫЗЫХУАГЪЗЗАХЭМ щ1ыхэпльащ КъБР-м и прокуратурэм федеральнэ законодательствэр зэрагъэзащ1эм кIэлъыплъыныкIэ и управленэм, граждан, арбитраж судхэм прокурорхэр хэтыныр къызэрызэрагъэпэщ1ыныкIэ и къудамэм, къэрал кIуэц1 IуэхуэхмкIэ органхэм щрагъэкIуэкI уголовно-процессуальнэ лэжьыгъэм кIэлъыплъыныкIэ и Iэнатlэм, наркотик кIэлъыплъыныгъэмкIэ Iуэхуэ-пIэм, суд приставхэм я къулькъущ1апIэм, апхуэдэу Налшык, Прохладнэ къ1алэхэм, Шэджэм, Прохладнэ, Тэрч щ1ынальэхэм я прокуратурэхэм.

Iэнатlэхэмрэ щхьэзакъэрылажьэ хьэрычэтыщ1эхэмрэ я тхыгъэхэр нэхъыбэу зытеухуауэ щ1ытар «Газпром-Псыхуабэ щ1ынальэ зэхуаку газ» ООО-м и щ1ыпIэ къудамэм, КъБэрдей-Балъкъэрым ЛэжьыгъэмкIэ и къэрал инспекцэм, республикэм дыкъэзыуухьурейхь дунейм кIэлъыплъынымкIэ, потребительскэ кIэлъыплъынныгъэмкIэ и хэщ1апIэхэм, хабзэхъумэ органхэм, муниципальнэ властым и къудамэхэм, нэгъуэщ1хэми щ1ыщ1 къулькъущ1эхэм я Iуэхущ1афэмкIэ зэрымыарэзырщ. Апхуэдэущ1э лэжьыгъэмрэ щ1ымкIэ законодательствэр къызэрызэпаудыр, уасэхэр зэрагъэувэ, Iэнатlэхэм токыр зэрыпадзэ, ар зэрызыхуатIыпщ1, хуэзэр зэрыхах хабзэхэм зэребакъуэр.

Хэплъа нэужь, зэрызызыхуагъэзаз ящ1ыщу тIум арэзы тещ1ыхьауэ, абыхэм ятеуухуауэ тхьалъапIэ ягъэхьэзырац, нэгъуэщ1 зы следствэмкIэ Iуэхущ1апIэхэм ираташ.

КъБР-м и прокуратурэм и пресс-Iуэхущ1апIэ.

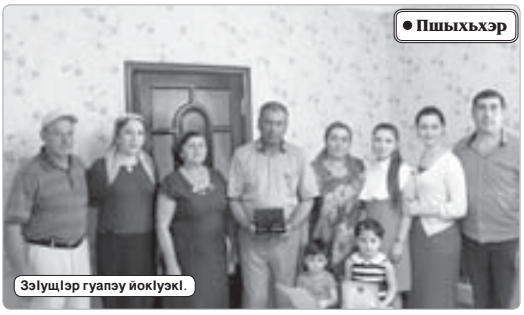
● Пшыхьхэр

ЗэIущIэр гуапэу йокIуэкI.

Унагъуэр быдэмэ, къэралыр лъэщщ

2008 гъэ лъандэрэ ди къэралым щагъэлъапIэ Унагъуэм, лъагъуныгъэм, зэхуэпэжыным я махуэр. Бадзэуэгъуэм и 8-м ди республикэми щаIэтащ а урысейпсо махуэшхуэр.

БАХЪСЭН щIыналъэм и администрацэм и пресс-Iэнатlэм и унафэщI Чылар Аринэ зэрыжиIэмкIэ, районым щыщ зэщхьэгъусэ зыбжанэ Щэнхабзэмкlэ унэм щагъэлъапIащ а махуэм. Апхуэдэхэт Ислъамей жылэм щыпсэухэу Мэзанхэ Анатолирэ Раисэрэ, Зеикъуэ къуажэм щыщхэу Нэхущхэ Iэдэмрэ Риммэрэ, псыхъурейдэсхэу Сыжажэхэ Лэбидрэ Женярэ, Куба жылэм къикIахэу Къэнэмэтхэ Iабухьэлийрэ Фатlимэрэ. ГъащIэм екIуу къыщыызэдэгъэуэгурыкIуэ, унагъуэ быныфIэхэм икIи насыпыфIэхэм я нэхъыжьыфIхэм ираташ «Лъагъуныгъэмрэ пэжыгъэмрэ папщIэ» медалхэр. Ахэр къабгъэдэкIащ махуэшхуэр гъэлъапIэныжьмкIэ къэралпсо комитетым.

ХьэщIэ лъапIэхэм псалъэ гуапэхэмкIэ захуигъэзащ Бахъсэн район администрацэм и Iэтащхьэм и къуэдзэ **Къаздэхъу Олег**.

- Нобэ дгъэлъапIэ махуэшхуэр епхащ дэ тщыщ дэтхэнэми и дежкIэ мыхьэнэшхуэ зиIэ Iэхуэгъуэм: унагъуэм, абы илъ лъагъуныгъэмрэ пэжыгъэмрэ, зэгурыIуэныгъэмрэ гуапагъэмрэ, - къыхигъэщащ абы. - Унагъуэращ псоми тхэлъфыпу хьэлыфIхэм я къежьапIэр. «Унагъуэр быдэмэ, къэралыр лъэщщ», - жиIащ псалъэжьым. Дэтхэнэ унагъуэми сохъуэхъу насыпыфIэу, щIэблэ узынщэ къащIэхъуэу, я мурадхэр къайхъулIэу псэуну.

Махуэшхуэр зыхуагъэлъапIэхэм гуапэу ехъуэхъуащ ЗАГС-м и щIыналъэ къудамэм и Iэщlагъэлlхэри икIи тыгъэ лъапIэхэмрэ удз гъэгъахэмрэ ираташ. Иужьк1э зэщхьэгъусэхэм Iэ щIадзащ ЗАГС-м и Щlыхь тхылъым.

Лэскэн районми Iэтауэ щагъэлъэпIащ а махуэр. АбыкIэ хъыбар дигъэщIащ щIыпIэ администрацэм и пресс-Iэнатlэм и унафэщI Кабалоевэ Маринэ.

Илъэс 25-кIэ е нэхъыбэкIэ зэдэпсэуа зэщхьэгъусэ зыбжанэ кърагъэблагъат махуэшхуэм хуэхаша пшыхьым. А хьэщIэ лъапIэхэм: Ташлы-Тала къуажэм щыщ зэщхьэгъусэхэу Цакоевхэ Тlэхьирэ Роззэрэ, анэорейдэсхэу Табыхьэу Аслъэнбийрэ Люсенэрэ, Арщыдан жылэм щыпсэухэу Батухэ Нэжмудинрэ Людмилэрэ, Лэскэн Ипщэм къикIахэу Мысачэхэ Мухьэмэдрэ Риммэрэ - захуигъэзащ Лэскэн щIыпIэ администрацэм щэнхабзэмкIэ, щIалэгъуалэ политикэмрэ жылагъуэм ядэлэжьэнымкIэ и къудамэм и унафэщI **Зыхьэ Маритэ**. Район администрацэм и Iэтащхьэ Афlэунэ Аслъэн къыбгъэдэкI хъуэхъу псалъэ гуапэхэр зэщхьэгъусэхэм яжриIэжа нэужь, Маритэ абыхэм яритащ махуэшхуэм и дамыгъэ нэхъыщхьэр: «Лъагъуныгъэмрэ пэжыгъэмрэ папщIэ» медалхэр. Апхуэдэу зэщхьэгъусэхэм фIыщIэ тхылъхэр къахуигъэхьащ КъБР-м и Парламентым и нэIэм щIэту лажьэ Щlалэгъуалэ палатэм хэт Мэкъей Альбинэ.

КъыхуащIа гулъытэр фIыщIэ ин ящIащ зэщхьэгъусэхэм. Ахэр тепсэлъыхьащ я унагъуэ быдэхэм икIи насыпыфIахэм илъ хабзэмрэ пщIэмрэ. Адэанэхэм, адэшхуэ-анэшхуэхэм жылагъуэм щалэ апхуэдэ пщIэ лъагэм щыгуфIыкIащ абыхэм я бынхэри, я къуэрылъху-пхъурылъхуэхэри. Пшыхьыр ихуащ адыгэ джэгу дахэкIэ.

Апхуэдэ зэхыхьэхэм иджыри зэ гу лъыуагъатэ унагъуэмрэ абы исхэм я зэхущытыкIэ дахэмрэ гъащIэм щынэхьыщхьэхэм зэращыщым. Дэри дохъуэхъу «унагъуэ духуэнц» жаIэу зэбгъэдэуба зэщхьэгъусэ псоми. УГъурлы тхурехъу а махуэшхуэм и нэщэнэу къалъытэ удз гъагъэ щIыкIури - шынэ-шынэ дахэр.

ЖЫЛАСЭ Маритэ.

Зыри тщыгъупщакъым

Япэ тхыгъэхэр

1941 гъэ. мэкъуауэгъуэм и 22... Ди къэралышхуэм и цIыху псоми шэуэ къатехуат а псалъэхэр. СССР-м и гъунапкъэхэр къызэпаупщIат Iэщэ-фащэкIэ зэщIэуэзда германыдзэхэм.

А ФЭЕПЛЪ махуэм ирихьэлIэу Курп Ипщэ къуажэм щыгъуэ пэкIу щызэхэтащ. Курп лъагапIэхэм деж щекIуэкIа зауэ гуаущIэхэм ди сэлэт куэд уIэгъэ щыхъуауэ щытащ, мащIэкъым зи псэ щызытахэри. Сыт хуэдиз къару хамылъхьами, нэмыцхэм Курп лъагапIэхэр къащтэн яхуэзфIэкIакъым. Грознэ, Баку и щIыдагъэхэм ахэр лъагъэIэсакъым. «Зы лъэбакъуэкIи къимыкIуэтын!» унафэ ткIийр совет сэлэтхэм щагъэзэщIащ Курп лъагапIэхэм.

Пэкlум кърихьэлIат ДОСААФ-м и къудамэу Тэрч куейм щыIэм и гъэсэнхэр, волонтёрхэр, Курп Ипщэ къуажэ курыт школым и еджакIуэхэр, егъэджакIуэхэр, музейм и лэжьакIуэхэр.

Курп лъагапIэхэм и деж щыхэкIуэдахэм я фэеплъым удз гъэгъахэр траль хьащ. Абдеж щекIуэкIа зауэ гуащIэхэм тепсэлъыхьащ къекIуэлIахэр. Курп Ипщэ къуажэм и ветеранхэм я советым и унафэщI Ащхъуэт Хьэутий зэрыжиIамкIэ, абдеж щызэуахэм яхэтащ иужькIэ къэралым и дамыгъэ лъапIэхэр зыхуагъэфэщащхэр. Пэкlум щыщыпсэльащ полковник, Тэрч щIыналъэм и ветеранхэм я советым и унафэщI Урым Лиуан, «Сэлэтхэм я анэхэр» жылагъуэ зэгухьэныгъэм и щIыпIэ кудамэм и пашэ Хьэлышъ Розэ, егъэджакIуэ КIыщ Эммэ, нэгъуэщIхэри.

Апхуэдэ зэIущIэхэм икъукIэ мыхьэнэшхуэ яIэщ щIалэгъуалэр гъэсэныжьмкIэ, мамырыгъэр хъумэным ди къэралым и цIыхухэм я кърурэ лIыгъэу ирахьэлIар зыхащIэнымкIэ, зауэм хэтахэм я фэеплъыр хъумэныжьмкIэ, абы хуэфащэу щытыныжьмкIэ.

ТIЫМЫЖЬ Лацэ,
КъБКъУ-м Филологиемкlэ и институтым и студенткэ.

● ТекIуэныгъэ-70

Унэрэджыакlуэ Къущхьэ Светланэ Къызбрун Етlуанэ (иджы Испъэмей) къуажэм къыщалъхуащ. Курыт школыр къиуха нэужь, Налшык щалъ дэт Культпросветучилищэм театрымрэ хорымкIэ и къудамэм щIэтIысхьащ. 1976 гъэм Бахъсэн къалэм Щэнхабзэмкlэ и унэм хорымкIэ методисту лэжьэн щыщIидзащ.

Уэрэд жыIэным къыхуигъэщIа

МЫ ЗЭМАНЫМ Дзэлыкъуэкъуажэ дэт курыт школым уэрэд жыIэным щыхурегъаджэ Светланэ. КьищынэмыщIауэ, Бахъсэн щIыналъэм Щэнхабзэмкlэ и унэми илъэс зыбжанэ хъуауэ щолажьэ.

Къущхьэ Светланэ гуки псэкIи уэрэд жыIэным дихьэхат, зэрыцIыкIурэ зыщIэхъуэпсыр цIыхухэм гукъыдэжрэ дэрэжэгъуэрэ етыныри, а Iэщlагъэр къыхихащ. Уэрэдыжьхэри романсхэри гъэзэщIэныр абы зэхуэдэу фIыуэ къохъулIэ. Ар зэпеуэ, фестиваль зэмылIэужьыгъуэхэм хэтащ, мызэ-мытIуэ япэ увыпIэхэр къыщихьу, саугъэтхэмрэ щIыхь тхылъхэмрэ къыщыхуагъэфащэу. Ноби и макъ дахэм, и уэрэд жыIэкIэм куэд дехьэх. Светланэ жыджэру хэтщ Бахъсэн щIыналъэм щекIуэкI концертхэм, зэIущIэхэм.

Къущхьэ Светланэ и еджакIуэхэм япэ увыпIэхэр къыщахь зэпеуэ куэдым. Къэбгъэлъагъуэмэ, и гъэсэнхэм ящыщ Бакъ Беллэ «Бо-нами» дунейпсо зэпеуэм къыщыхэжаныкIащ.

БЖЭНЫКIЭ Залинэ,
КъБКъУ-м Филологиемкlэ и институтым адыгэбзэмрэ литературэмкlэ и къудамэм и студенткэ.

И гъащIэр и лъахэм епхащ

● Щапхъэ

Сэ фэзгъэщIыхуну сыхуейщ Къэсейхьэблэ къуажэм дэсхэм пщIэ зыхуащI, си адэ къуэш Мамыкlэ Руслан. Ар хьэрычэтыщIэщ, щIыр бэдэжэду къэзыщтэу абы елэжьхэм ящыщщ. Чэнджэщкlи, лэжьыгъэ Iуэхукlи, лъэIукlи абы убгъэдыхьауэ «хьэуэ» псалъэр зыхэпхыныкъым. ЦIыху жумартщ си адэ къуэшыр. Гъавэр къурихьэлIэжа нэужь, нэхъ хуэмыщIахэм я Iыхьэ абы химыгъэкIыу зэи къигъанэркъым. Апхуэдэущ ар зэрагъэсар си адэшхуэ-анэшхуэхэу Сулътlанрэ Мэржанрэ.

А НЭХЪЫЖЬЫфIХЭМ я бынхэр я гуащIэкIэ, зэфIэкIкIэ жылэ псом къыщацIыхуащ. Езыхэм я гъащIэрэ быным щапхъэ яхуэхъужар. Си адэшхуэ Сулътlан псэуху и лэжьыгъэ Iыхьэр хьэлэлу зыгъэзэщIа, и къуажэгъуэхэр зыхуэзарэзу цIыху щыпкъу щытащ. Ар къуажэм я электрикIуу, иужь илъэсхэм щхьэлтету лажьащ. Си анэшхуэ Мэржан къыщалъхуар Кубащ, ар МацIыхъухэ япхъут. Езыр сабийуэ си адэ-анэр дунейм ехыжа Мэржан и бынихьм ятегужьеикIауэ и гъащIэр ихьащ.

Сулътlанрэ Мэржанрэ я бынхэм я нэхъыщIэ Руслан 1956 гъэм кьалъхуащ. Ар зэрысабийрэ ерыщу, мурад ищIар зригъэхъулIэным хущIэкъуу къекIуэкIащ. ЩIалэ цIыкIур фIыуэ еджэм и мызакъуэу, спортми икъукIэ дихьэхырт икIи абы зэфIэкI хъарзынэхэр къыщигъэлъагъэрт. Псом хуэмыдэжу абы кьехъулIэрт бэнэкIэ хуитыр. Руслан и егъэджакIуэхэу ЛыМахуэ Гъумарбийрэ Тхьэгъэпсо Къэралбийрэ абы гу лъатэри, щIалэ цIыкIур нэхъри трагъэгуфIыкIуэ хуежьащ. Ауэ и адэ Сулътlан фIэфIтэкъым и щIалэр бэнэным зэрыдихьэкар - ар еджэным зэран хуэхъункIэ ышIэну къыщIэкIынут. А хьэбарыр зи деж нэса Тьумарэ Къэралбийрэ МамыкIэ Сулътlан деж кIуэри, щIалэ цIыкIум пэрымыуэну елъэIуащ. Къуажэм пщIэ щызэIэ егъэджакIуитIым апхуэдэу щыжаIэм, Сулътlани и фIэщ хъуащ спортыр и къуэм зэран къыхуэмыхьуну икIи афIэкIа пэрыуэжакъым.

- Курыт еджапIэр къызэрызухыу, си тхылъхэр университетым естат, сыщIэтIысхьэн си гугъэу, - жеIэ Руслан. - Ар кьыщIэзмыхъулIэм, Налшык дэт ПТУ №2-м сыщIэтIысхьащ. Илъэсыр пщIэншэу згъэкIуэду уэрамым сыдэмытыну сыщIэтIысхьауэ арат, ауэ сызыхэхуа гупым сыдахэзыбжанэ. Абыхэм ящыщщ спортымрэ физкультурэмрэ епхаэр, сабийхэр лъэпкъ щэнхабзэм дегъэхьэныным, адыгэ хабзэмрэ нэмысымрэ хуэущиныр хущIэхэр, нэгъуэщIхэри, - жеIэ Аидэ. - Дэдыхуейщ прогимназиер сабийхэм я унэ етIуанэу кьалъытэу, нэжэгужэу абы кьекIуалIэу тлъагъуну.

Прогимназиер efIэкIуэныжьмкIэ Джэрыджэм сэбэпышхуэ хьыхуохьу и дэIэпыкъуэгъуху, и къуэдзэхэу Лъостэн Светланэрэ Тэтэркъан Аринэрэ. Зэдэуэу зы кьалэныжьхуэм къарур хуэзыгунэтI гупым жылагъуэмэ щIыщIэщ.

ЕплIанэ прогимназиер и унафэщI щыпкъэми абы щылажьэ IэщlагъэлI псоми фIыщIэ ин яхудощI, жьлэм кьыдэхъуэ щIэблэм я зыужьыныгъэм хьэлэлу зэреплIанэм папщIэ. Ущыныгъэр фи куэду, фи гъэсэнхэм я ехъулIэныгъэхэм фи гукъыдэжкIэ кьалэту иджыри ильэс куэдкIэ Тхьэм фигъэлажьэ.

БЖЭНЫКIЭ Регинэ.
Бахъсэн къалэ

Зэманым декIу унафэщI

● ФIыщIэ

Джэрыджэ Аидэ

ЩIэблэр гъэсэным, щIэныгъэ егъэгъуэтыным теухуауэ Iуэхушхуэ щызэфIагъэкI Бахъсэн къалэм дэт еплIанэ прогимназием. Ар республикэм и еджапIэ нэхъыфI дыдэхэм хабжэ. Илъэс 15-м нэсауэ абы и унафэщIу щIэныгъэ куу зыбгъэдэлъ, къызэгъэпэщакIуэ Iэкlуэлъакlуэ, УФ-м егъэджэныгъэмкIэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ Джэрыджэ Аидэ.

ЖЭУАПЛЪЫНЫГЪЭ ин пылъу и къалэнхэр зыгъэзащIэ цIыхубз щыпкъэм, унафэщI Iэзэм и Iуэху зехьэкIэр щапхъэ яхуохьу и нэIэм щIэт гупмэ. «Псалъэр мащIэрэ Iуэхур нэхъыбэу» кьыхуеджэныгъэм щIэту мэлажьэ программизиер. Сабийхэр щеджэ классхэр, щыджэгу пэшхэр сыткIи зэпэщIу. Абыхэм щIэтщ телевизорхэр, DVD-хэр, мультимедийнэ проекторхэр, компьютерхэр, еджэным, акъылым зиужьыным хуэгъэпса нэгъуэщI Iэмэпсымэхэр.

- ЩIэблэм щIэныгъэфI егъэгъуэтыным дызэрелIалIэм къыдэкIуэу, дэ дыхущIокъу сабийхэм я узынщагъэр нэхъри ефIэкIуэным, абыхэм я зэзэщIыкIым зиужьыным. А унэтIныгъэхэм ехьэлIауэ ди прогимназием щолажьэ гупжьей зыужьыным. Абыхэм ящыщщ спортымрэ физкультурэмрэ епхаэр, сабийхэр лъэпкъ щэнхабзэм дегъэхьэныным, адыгэ хабзэмрэ нэмысымрэ хуэущиныр хущIэхэр, нэгъуэщIхэри, - жеIэ Аидэ. - Дэдыхуейщ прогимназиер сабийхэм я унэ етIуанэу кьалъытэу, нэжэгужэу абы кьекIуалIэу тлъагъуну.

Прогимназиер efIэкIуэныжьмкIэ Джэрыджэм сэбэпышхуэ хьыхуохьу и дэIэпыкъуэгъуху, и къуэдзэхэу Лъостэн Светланэрэ Тэтэркъан Аринэрэ. Зэдэуэу зы кьалэныжьхуэм къарур хуэзыгунэтI гупым жылагъуэмэ щIыщIэщ.

ЕплIанэ прогимназиер и унафэщI щыпкъэми абы щылажьэ IэщlагъэлI псоми фIыщIэ ин яхудощI, жьлэм кьыдэхъуэ щIэблэм я зыужьыныгъэм хьэлэлу зэреплIанэм папщIэ. Ущыныгъэр фи куэду, фи гъэсэнхэм я ехъулIэныгъэхэм фи гукъыдэжкIэ кьалэту иджыри илъэс куэдкIэ Тхьэм фигъэлажьэ.

БЖЭНЫКIЭ Регинэ.
Бахъсэн къалэ

ТхылъхэмкIэ зэдогуашэ

● Тыгъэ

Хабзэ хъуащи, ди республикэм и курыт школхэм илъэс зыбжанэ хъуауэ кьыщызэрагъэпэщ «Школым тхылъ тыгъэ хуэщI» псапащIэ акцэр. Апхуэдэ Iуэхугъуэ иджыблагъэ щекIуэкIащ Бахъсэн щIыналъэм.

РАЙОН администрацэм и пресс-Iэнатlэм и унафэщI Чылар Аринэ хэтыбар кьыззэрыдигъэщIамкIэ, егъэджэныгъэмкIэ щIыпIэ управленэм и жэрдэмкIэ екIуэкIа а акцэм ипкъ иткIэ щколхэм тыгъэ хуащIащ зэреджэ тхылъ 11694-рэ. 2015 - 2016 гъэ еджэгъуэщIэм щIимыдзэж щыкIэ, ахэр иратынущ бынунагъэшхуэхэм, унагъуэ хуэмыщIахэм кьахэкIа школакIуэхэм.

Апхуэдэ Iуэху щхьэпэр езыр-езыру зэфIэкIакъым. ЕгъэджакIуэхэм адэанэхэмрэ ныбжьыщIэхэмрэ япэщIыкIэ драгъэкIуэкIащ псапэ зыпылъ а Iуэхум ехьэлIа псалъэмакъ хэха. КьинэмыщIауэ, курыт школхэм я сайтхэми хъыбар ираль хащ, «Школым тхылъ тыгъэ хуэщI» акцэм хэтыну псори кьыхурадджэу.

ЕгъэджэныгъэмкIэ щIыпIэ управленэм фIыщIэ ин яхуещI псапащIэ Iуэхум жыджэру хэта дэтхэнэми. Апхуэдэ Iуэхугъуэхэм щIэблэр зэхащIыкI яIэу, тхылъым пщIэ хуащIу, хуэсакъыу зэрахьэу егъасэ.

КЪАРДЭН Маритэ.

Уэрэд ящыгъуэ

Уэрэджэ Iэмэпсымэ ящыгъуэ Iуэхуфащэ Iэмэпсымэ ящыгъуэ Iуэхуфащэ. Ноби и макъ дахэм, и уэрэд жыIэкIэм куэд дехьэх. Светланэ жыджэру хэтщ Бахъсэн щIыналъэм щекIуэкI концертхэм, зэIущIэхэм.

Къущхьэ Светланэ и еджакIуэхэм япэ увыпIэхэр къыщахь зэпеуэ куэдым. Къэбгъэлъагъуэмэ, и гъэсэнхэм ящыщ Бакъ Беллэ «Бо-нами» дунейпсо зэпеуэм къыщыхэжаныкIащ.

БЖЭНЫКIЭ Залинэ,
КъБКъУ-м Филологиемкlэ и институтым адыгэбзэмрэ литературэмкlэ и къудамэм и студенткэ.

● Дэ къытхуатх

Нэхъыжь зиIэм насып иIэщ

Нэхъыжьыф1 уи унагъуэ исын нэхърэ нэхъ насып сыт щыIэ? Абыхэм унагъуэм зэгурыIуэныгъэ, пщIэ, нэмыс къраль хьэ. Унагъуэм исхэм абыхэм щапхъэ трах, я жыIэм щIэтурэ бынхэри пэжыгъэм, дахагъэм хуагъасэ.

АПХУЭДЭ унагъуэ насыпыфIэхэм дащыщу къызолъытэ сэри. Дэ нэхъыжьыфIу, чэнджэщэгъу пэжу диIэщ ди анэшхуэр. Унагъуэм иц дэтхэнэми абы и гулъытэрэ гуапэгъэрэ ялъагъэIэсыф.

Ар 1942 гъэм Къэсейхьэблэ къуажэм дэс Зэгъэщтокъуэхэ я унагъуэм къыщалъхуащ. Абы и адэ Хьэжбэчыр зауэм хэкIуэдащ. Зауэ лъэхъэнэм зи сабиигъуэр хиубыда псоми хуэдэу, гугъу ехьу къэхъуащ си анэшхуэр. БалигъыпIэм иувэри, Тыжьей къуажэ дэс Къардэнхэ ныса яхуэхъуащ, ди адэ МуIэедрэ, ипхъухэу Мадинэрэ Аринэрэ абы щигъуэтащ. Си анэшхуэм гъащIэм гугъуехь куэд щилъэгъуащ, ауэ абы хуэфIэкIащ а лъэпощхьэпо псори къызэринэкIыу и бынхэр гъэзгу захуэ тригъэувэн. Илъэс 13-кIэ къуажэ школым щылэжьа бзылъхугъэм и IэщIагъэр фIыуэ ильагъуу, цIыхухэми пщIэ къыхуащIу и IэнатIэр ирихьэжIащ.

Си анэшхуэмрэ адэшхуэмрэ щIэблэм я гуфIэгъуэ куэд ялъэгъуащ. Бынхэм я бынжьу 10 къахэхъуауэ ялъэгъуати, я бынхэр зыщIапIыкIа хабзэ дахэм, пэжыгъэм, захуагъэм хуагъэсащ. Ди унагъуэм зэгурыIуэныгъэ, пэжныгъэ ильэс. Ахэр псори зи фIыщIэр ди нэхъыжьыфIхэращ.

Зэманыр и пIэ иткъым, ди жагъуэ зэрыхъунщи, ди адэшхуэр дунейм ехыжащ. Си анэшхуэм я гуауэр куууэ зыхищIащ, ауэ и бынхэмрэ абыхэм ящыщIэхъуэжа щIэблэмрэ кърат кьарум, дэрэжэгъуэм и фIыгъкIэ, нобэми къыддохуэгурыкIуэ. Иджы абы и бынхэм я быныжьым я щIэблэ 13 ильэгъуащ. Мы дунейм абы нэхърэ нэхъ гуфIэгъуэшхуэ, нэхъ насып сыт щыIэ!

Сыхуейщ ди анэшхуэм дэрэжэгъуэ и куэду, зыщIыпIэ, гукъеуэншэу ильэс куэдкIэ къытщыхьэщытыну.

КЪАРДЭН Ксение,
КъБКъУ-м Филологиемкlэ и институтым адыгэбзэмрэ литературэмкlэ и къудамэм и 3-нэ курсым щIэс.

● Туризм

Я къэкIуэнум фIыкIэ щогугъ

Израильым щыIэ Кфар-Камэ, Рихьэние адыгэ къуажэхэм щыпсэухэм я гукъыдэжым зыкъызыгъэIэт, я щхьэр лъагэу езыгъэлъагъуж Іуэхугъуэхэм ящыщщ заплъыхьыну къахуэкIуэхэм я бжыгъэр кIуэ пэтми нэхъыбэ зэрыхъумрэ абы къыхэкIыуи къэралым и турист Іэнатіэм къыхуащI гулъытэм зэрыхэхъуамрэ.

ЦIыхухэм зэхэзекIуэну хуитыныгъэ нэхъыбэ яIэ зэрыхъуар, лъэпкъ цIыкIуэхэм я зэхэщIыкIым зэрызиужьыр, абыхэм я щэнхабзэмрэ я тхыдэмрэ зыхэзыгъэгъуэзэну хуейхэр куэду зэрыщыIэр мы къуажэхэм дэсхэм, псом хуэмыдэу щIалэгъуалэм, къалъытэри, «этнотуризм» хьэрычэт Іуэху гъэпсыкIэм иужьрей зэманым хуабжьу зратащ. Абыхэм я къуажэхэм къыщыззэрагъэпэщ пшыхьхэм туристхэм я нэгу зыщгаръужь, адыгэхэм я щэнхабзэмрэ я тхыдэмрэ къызыхэщ теплъэгъуэхэр щагъэлъагъуэ, а псоми къадэкIуэу, ахъшэ хъарзыни кьалэжь.

Мы къуажэхэм кIуэ пэтми нэхъыбэ щохъу лъахэджлъахэхутэ музейхэр, лъэпкъ щхьныгъуэхэр щапщэфI шхапIэхэр, цIыхум зэрыхуэупсэ хьэпшып цIыкIуфэкIуэхэр щащэ тыкуэнхэр, хьэщIэщ мыинхэр. Псом хуэмыдэжу, къахуэкIуэхэр нэхъ дзэзыхьхыр езыхэр зыхаIшэ, концертым ещхьу къызэрагъэпэщ нэгузыжь теплъэгъуэхэрщ.

- Адыгэ жылэхэм турист нэхъыбэ къызэретшэлIэным яужь дитщ, - жеIэ зэгъунэгъу къуажитIым этнотуризмэм зыщегъэужьныныкIэ жэрдэмщIакIуэ нэхъ пажэхэм ящыщ, Рихьэние дэс Хьун Шэужьуий, - Іуэху зехьэкIэщIэм ди цIыхухэм я псэукIэр зэрыригъэфIэкIуэнум, езы къуажэхэми зэрызригъэужьныным шэч кьытетхьэркъым. Лэжьыгъэр тэмэму зэтедублэмэ, къэралым и турист екIуэлIапIэ нэхъыфIхэми дапеуэфыну ди гугъэщ.

Израильым щыпсэу адыгэхэр щэнхабзэм ехьэлIауэ жылагъуэм къыщаIэт зэпеуэхэмрэ фестивалхэмрэ зэрыхэтрэ куэд щIащ. Къалащхьэм иджыблагъэ щекIуэкIа «Тель-Авив туризм Экспо» къэрал зэхуакуэ гъэлъэгъуэныгъэм Кфар-Камэ, Рихьэние адыгэ къуажэхэм туризмэм ехьэлIа я продукцэр щыпхагъэкIащ. А Іуэхугъуэм кърихьлIахэм, псом хуэмыдэжу экскурсионнэ фирмэхэм я унафэщIхэмрэ я лIыкIуэхэмрэ, икъукIэ щIэщыгъуэ ящыхъуащ «Іуащхьэмахуэ» къэфакIуэ гуп цIэрыIуэм и зыкъэгъэлъэгъуэкIэр. Лъэпкъ фащэхэр къызыщылыдыкI щIалэхэмрэ пащащхэмрэ къызэхуэсахэм адыгэ джэгу хуэзхашащ, лъэпкъ шхыныгъуэхэр Іуагъэхуащ.

Тель-Авив щекIуэкIа гъэлъэгъуэныгъэм щызэхаха щытхъумрэ щызэращIылIа зэгурыIуэныгъэхэмрэ ятепщIыхьмэ, Кфар-Камэрэ Рихьэниерэ я къэкIуэнур дахэ зэрыхъунум шэч кьытетхьэркъым.

НЫБЭ Анзор.

ТхакIуэхэр я хьэщIащ

Къэбэрдей-Балъкъэрым и тхакIуэхэр Тезырхэр егъэпшынынымкIэ федеральнэ Іуэхущ1апIэм и управленэу КъБР-м щыIэм и колоние №3-м ис тутнакъхэм яхуэзащ.

РЕСПУБЛИКЭМ и ТхакIуэхэм я союзым и правленэм и унафэщI **Кхъуэлуфэ Хьэчим**, КъБР-м и цIыхубэ тхакIуэ **Елгъэр Кашиф**, журналист, тхакIуэ **Котляров Виктор** сымэ гъащIэм, езыхэм я лэжьыгъэм теухуауэ куэд жраIащ тутнакъхэм, иужьрейхэр зыщIэупщIахэм жэуап иратащ.

ГъэщIэгъуэн ящыхъуауэ ахэр едэIуащ Котляров Виктор и къэхутэныгъэ лэжьыгъэм теухуауэ жиIам. Абыхэм ящыщ зыщ Зеикъуэ къуажэм и Іэшэлъашэм Жэмыхъуэ Артур къыщигъуэта шахтэ-бгъуэнщIагъыр, ар къызэрыхъуам и щэхур къащIэн папщIэ иужь илъэситIым щIэныгъэлIхэр зыр адрейм иужь иту абы къызэрыкIуэм.

Бысымхэм гуапэ ящыхъуащ тхакIуэхэм ИК-3-м и библиотекэ гъэтIылъыгъэм я Іэдакъэщ1экI тхылъхэр зэрыхалъхьар.

Куэдым ущызыгъэгъуазэ, щIэныгъэм хэзыгъахъуэ апхуэдэ зэIущIэхэм мыхьэнэ яIащ ягъэтIысахэр зыщIэгупсысыжыныныкIэ. Абы ахэр нэхъ гъунэгъу зэхуеущI, хабзэм ебакъуэу ялэжьхэм ирегъэгупсысыж, гъащIэм нэгъуэщIынэкIэ ирегъэплъ, - къыхиугъэщащ ИК №3-м и унафэщIым и къуэдзэ, къэрал кIуэцI къулыкъум и подполковник **Иуаз Аскэр**.

ЗЭБАР Мадинэ,
Урысей ФСИН-м и управленэу КъБР-м щыIэм и пресс-Іуэхущ1апIэм и лэжьакIуэ.

● Жылагъуэ Іуэху

● Гулъытэ

Библиотекэр къощIэрэщIэж

Тхылъ еджэным цIыхубэм я гупэр хуегъэгъэзэжным теухуауэ Прохладнэ щIынальэм лэжьыгъэ хъарзынэ щокIуэкI.

УЧЕБНЭ жылагъуэм дэт библиотекэр лъэпэжьным къэнэжа щыIэтэкъым. Абы игъэгъавэрт къуажэ администрацэм и Іэтащхьэ Пшеничников Павел икIи тхылъ хъумапIэм и къэгъэщIэрэщIэжныир и пщэ дилъхьащ илъэс куэдкIэ сабий садым щылэжьа Картузовэ Ольгэ. Ар жылэм къызэрыщаIыхур сыт хуэдэ Іуэхури жэуаплныигъэ хэлъу зэрыгъэзых цIыху гумызагъэуц.

Библиотекэр щылажьэ пэшым щыщ хэлъыжтэкъым: унащхьэмрэ библиотекэм я къелъэлъэхат, пхъэ тхылъ телъхьэпIэхэр щыуэ хуежьат, зы пэш закъуэм тхылъхэр щIэбгъэззэгъэнри нэхъ тыныштэкъым.

Администрацэм абы иджыри пэщи 3 къахухигъэхьэжри, унэлъащIэ къызэращ1эхун аХъши къариташ. Іуэхум еввэлIа цIыхубзым библиотекэр зыхуей хуэгъэззэнымкIэ и унагъуэр щ1ыдэIэпыкъущ1 икIи зэман кIэщIым къриубыдэу тхылъ хъумапIэр зыхуеину псомкIи къызэрагъэпэщащ, жылэр зэхьэхьэри, библиотекэм и тхылъ гъэтIылъыгъэхэм къыхагъэхъуащ. Апхуэдэу зэкъуэту къызэрагъэпэщыжа Іэнатіэм иджыпсту яфIэфIу къокIуаIэ ныбжьыщIэхэри къуажэдэс нэхъыжьхэри.

ЗУБЕНКЭ Александр.

● Шыгъажэ

Саугъэт нэхъыщхьэр Сагданэ къехь

БлэкIа тхьэмахуэ махуэм Налшык ипподромым щекIуэкIащ хабзэ хъуа апэ, етIуанэ гуп саугъэтитхум, абы ОКС-ри хьэхьэу, шууейхэр щыщIэбэна шыгъажэшхуэ адрейхэм едIэкIри, саугъэтищри зыIэрагъэхьащ.

МЕТР 1200 гъэзугуанэм къыщыздзэжа, илъэситI ныбжь зи шыбзхэр Псыжьым и саугъэтым хуэпабгъэрт. И хьэрхуэрэгъуэхэм Іэмал гуэри кьахуимыгъанэу «Малка» шы заводым и шыгъажэш Зентэ псоми ятежащ. Ар Зентэ и ещанэ текIуэныгъэщ. Зыгъэсар Алокъуэ Аслъэнджерийщ, къэзыгъэжар шууей Шыкъ Астемырщ.

Урыху кьуажэм и щIыхькIэ саугъэтым къыщыздзэжащ текIуэныгъэ зэи зимыIа, илъэситI зи ныбжь хакIуэхэр. Метр 1400-рэ гъэзугуанэм екIуу зыкъыщигъэлъэгъуащ иджы етIуанэу шыгъажэм хэт (пщэрэжьэ Нартан (Сэкрэж Заур и шыгъажэш), секундищым нэблагъэкIэ ар Монополистым япэ ищри текIуащ. Ар къэзыгъэжар шууей Къэжэр Алимщ, зыгъэсар Бахъуэ Мухьэмэдщ.

Гранит-2 хакIуэм и щIыхькIэ (Лэскэн куейм и щIыхькIэ) ягъэуа етIуанэ гуп саугъэтым метр 1600-рэ гъэзугуанэм щызэхуишэсат ильэси 3 зи ныбжьу, нэхъыжьу хакIуэ 12. Саугъэтыр лъысащ Пятигорск ипподромым и Абсолют шыгъуэм, Франджым кьыщIалъхуам. Исмоилов А. и шыр кьыгъэжащ Кьашыргъэ Замир, зыгъэсар М. Карачиевырщ. Ди жагъуэ зэрыхъущи, мы саугъэтыр къэзыхьахэм ди шыгъажэхэм ящыщ яхэхуакъым.

Аушыджэр къуажэм и щIыхькIэ ягъэува саугъэтым щIэбэну километритI гъэзугуанэм къыщызэдзжащ илъэсищ зи ныбжь хакIуэу 7. Нэхъыбэм я фIэщ хъурт Сэкрэж Заур и шыгъажэш Кан пщIэгъуэпльыр псоми зэрефIэкIынур икIи абы къыздащIхэр игъэщIэхъуакъым. Iэгуаузэшхуэр хуаIэтащ шыр зейм, ар зэпеуэм хуэзыгъэхьэзыра Бахъуэ Мухьэмэд, ар къэзыгъэжа шууей Къэжэр Алим.

Ипподромым щызэхуэсахэр пэпльэрт «ОКС» саугъэтышхуэм теухуа шыгъажэм. Метр 2400-рэ гъэзугуанэр къапэщылът илъэсищ зи ныбжь хакIуэ 14-м. А зэпеуэ гуащIэм «Малка» шы заводым и Сагданэ пщIэгъэпльым саугъэтыр къыщыльысыну ягу къагъэкIыххэртэкъым. Нэхъ псынщIэу къажэрт Сагданэ и хьэрхуэрэгъу «ирландка» Хай Регардс. Кьыхэдгъэщынщи, ерыщу зизычэхэм я щIыбагъым зыщызыIэжьа Сагданэ, зи гуащIэр щIхуахэр къызэринэкIри, зыри зыпэмыпльа текIуэныгъэр зыIэрихъэкIащ. Ар къиугъэжащ шууей Шыкъ Астемыр, зыгъэ Замир, зыгъэсар М. Карачиевыр.

Ди жагъуэ зэрыхъущи, ми саугъэтыр къэзыхьахэм ди шыгъажэхэм ящыщ яхэхуакъым.

Ипподромым щызэхуэсахэр пэпльэрт «ОКС» саугъэтышхуэм теухуа шыгъажэм. Метр 2400-рэ гъэзугуанэр къапэщылът илъэсищ зи ныбжь хакIуэ 14-м. А зэпеуэ гуащIэм «Малка» шы заводым и Сагданэ пщIэгъэпльым саугъэтыр къыщыльысыну ягу къагъэкIыххэртэкъым. Нэхъ псынщIэу къажэрт Сагданэ и хьэрхуэрэгъу «ирландка» Хай Регардс. Кьыхэдгъэщынщи, ерыщу зизычэхэм я щIыбагъым зыщызыIэжьа Сагданэ, зи гуащIэр щIхуахэр къызэринэкIри, зыри зыпэмыпльа текIуэныгъэр зыIэрихъэкIащ. Ар къиугъэжащ шууей Шыкъ Астемыр, зыгъэ Замир, зыгъэсар М. Карачиевыр.

Анилин хакIуэ цIэрыIуэм и саугъэтым щIэбэнащ илъэси 3 зи ныбжь хакIуи 5. КилометритI гъэзугуанэм япэ щищат «Налшык» хьэлэ заводым и Симеон пцIэгъуэплъыр. АращхьэкIэ, ар къызэринэкIщ, Симеон етIуанэ увыпIэр кьыхуигъанэри, «ирландец» Затойчи пцIэгъуэплъыр текIуащ. Ар «Малка» шы заводым и ещанэ саугъэтщ. Затойчи шыгъажэм хуигъэхьэзыращ Вэрокъуэ Вячеслав, къэзыгъэжар шууей Панжокъуэ Рустамщ.

Жокей-клубым и саугъэтым (Шэрэдж районым и щIыхькIэ ягъэувам) щIэбэнащ метр 2400 гъэзугуанэм къыщыздзэжа илъэсиплI зи ныбжь, нэхъыжьу хакIуэ 11-рэ зы шыбзрэ. А шыгъажэр иухри, текIуахэм я цIэр кьаIуэным цIыхухэр куэдрэ ежьащ. Судьяхэм ящIа унафэр гурыIуэгъуэтэкъым: Хьэмызымрэ Кьашыргъэмрэ зэуамысыжат шыгъажэ хабзэм зэрефIэкIащ. Ауэдэду щыщIыткIэ, апэ увыпIэр зылъысыпхъэр Джулатт («Налшык» хьэлвэ завод), ауэ етIуанэ увыпIэращ абыкъратар, Селим шыгъажэшыр трагъэкIуащ, Ройал Луи (ШэшэнРеспубликэ) - ещанэщ.

КъыкIэльыкIуэ шыгъажэр бадзэуэгъуэм и 19-м екIуэкIынущ.

УАРДЭ Женя.

● КъБР-м щыIэ МВД-м къет

Щыри къалъыхъуэрт

Къэбэрдей-Балъкъэрым и полицейхэм зы жэщ-махуэм яубыдащ къалъыхъуэхэм ящыщу цIыхуищ.

2015 гъэм бадзэуэгъуэм и 6-м ДПС-м и лэжьакIуэхэм Нарткъалэ къыщагъэувыIащ илъэс 28-рэ зи ныбжь псыгуэнсудэсым зэрригъакIуэ «ВАЗ-21074» автомашинэр.

Дэфтэрхэр къыщапщытэм, рулым дэсыр къралым къыщалъхьуэу къыщIэкIащ, хъунщIэну зыгуэрым зэрытеуамкIэ ягъэкъуанщэу. ЩIалэр яубыдащ.

А махуэ дыдэм нэгуэщI цIыхуитIи яубыдащ. Ахэр цIыхубзым лей зэрырихам щхьэкIэ къалъхьуэ налшыкдэсымрэ УФ-м и УК-м и 158-нэ статьям къыщыхьа щIэпхъаджагъэр (дыгъэ) зылэжьа, илъэс 26-рэ зи ныбжь Май къалэдэсымрэщ.

ПцIым зыхуишар

Щэджэм къалэм щыщ цIыхубзым Урысей МВД-м и Управленэу Налшык къалэм щыIэм зыхуигъэзащ. Абы зэрыжиIамкIэ, 2013 гъэм и щыщхьэуIум «Iэминаткъ» зэджэ цIыхубзым, хьэпшыпхэр хуищэну кьыжриIэри, гъэпцIагъэкIэ сом мин 990-рэ и уасэ мылъку Іэщ1ихащ.

А ЩIЭПХЪАДЖАГЪЭР зылэжьар яубыдащ. Ар илъэс 52-рэ зи ныбжь щхьэлыкъуэдэсщ. Абы апхуэдэ дыдэу и кьуажэгъуэ кьыгъэпщIауэ, сом мини 130-рэ зыIэщIилъхьауэ кьыщIэкIащ.

ДыгъуакIуэхэм заумысыж

Урысей МВД-м и Управленэу Налшык къалэм щыIэм и лэжьакIуэхэм яубыдащ илъэс 24-рэ зи ныбжь къалэдэсымрэ илъэс 22-рэ хьу, нэхъапэм мызэ-мыгъэу суд зытращIыхьа. Джэрмэнышк къуажэм щыщ щIалэмрэ.

Яубыдахэм заумысыжащ бадзэуэгъуэм и 3-4 жэщым Налшык къалэм, Мэлбахъуэм и уэрамым тет кафем, гъущI жалюзихэр якъутэу зэрыщыIыхьар икIи зэрыщыдыгъуар. ХэщIыныгъэр сом 50 000 мэхъу.

Іуэхур зэхагъэкI.

Къэрал кIуэцI Іуэхуэхэмкіэ министерствэу КъБР-м щыIэм и пресс-Іуэхущ1апIэ.

● Псапащ1э Іуэхуэхэр

Школакіуэхэм папщIэ

«ЩIэныгъэм и махуэр - Новороссийск» псапащIэ акцэм хыхьэу, Іуэхутхьэбзэхэр зэуIуу щызэфIагъэкI Къэбэрдей-Балъкъэр щIалэгъуалэ центрым (Налшык къалэ, Захаровым и цIэр зезыхьэ уэрам, 66) Донецкрэ Луганскрэ я еджакIуэхэм папщIэ канцеляр хьэпшыпхэр, портфелхэр, тхылъхэр, зэрыджэгу стIолыщхьэ Іэмэпсымэхэр, спорт щыгъынхэр щыIахьи щIадзащ.

ЩJЭБЭТЫМРЭ тхьэмахуэмрэ кIищыкIэмыщIа, сихьэти 9-м къыщыщIэдзауэ 18 хъуху бадзэуэгъуэм и 15 пщIондэ лэжьэнущ щыIах пунктыр.

ЗыпызыщIэну хуейхэр 8-928-722-10-67 телефонымкIэ Карсаковэ Галинэ Алексей и пхъум фепсалъэ.

КъБР-м Печатымрэ цIыхубэ коммуникацэхэмкIэ и къэрал комитетым и пресс-Іуэхущ1апIэ.

Къуажэ гъащIэм зыхагъэгъуазэ

● ЩIэ

Щыщхьэуіум и 10-15-хэм Къэбэрдей-Балъкъэрым (Къарэ-Су къуажэм) щекIуэкIынущ «Горная школа молодых блогеров и журналистов Содружества» зэхьэхьэр. Урысейм иджы япэу къыщыхалъхьа а Іуэхум зэхуишэсынущ къэрал 20-м я хъыбарегъащIэ Іэнатіэхэм щылажьэ цIыхуи 100-м щIигъу.

ЗЭIУЩIЭМ хэтыныгэр махуитхукIэ къуажэм щыпсэунущ, щIынальэм исхэм я бзэм, хабзэм, щэнхабзэм зыщагъэгъуазэу. Абыхэм гъэщIагъэри ящыхъуэхэр Интернетым щаIэ напэкIуэцIхэм махуэ къэс къралъхьэнущ.

Журналистхэм мастер-классхэр, практикэ семинархэр ирагъэкIуэкIынущ, Къарэ-Су къуажэм теухуауэ дэтхэнэми тхыгъэ ирагъэгъэхъэзырынущ. А лэжьыгъэхэр иужькIэ хагъэхьэнущ жылэм и тхыдэмрэ гъащIэмрэ и лъабжьэу кьыдагъэкIыну тхылъым, апхуэдэуи ахэр «Википедия»-м иралъхьэнущ.

Зэхьхьэм и кIэухыу фэеплъ мывэ, абы хэтахэм я Іэкіэ ящыжауэ, ягъэувынущ. А Іуэхур и нэIэ щIэтщ Чыржын Тимур. «Фэеплъ мывэ гъэувын хуейуэ къыщIэтлъытар а щIыпIэм нэгуэщI ухуэныгъэ зэрыдэмытырщ. Дыз1эригугъэмкIэ, мы къуажэхэм ящыщ хабзэ хъунущ зыплъыхьакIуэхэм зыщагъэпэсэну хъунухэм», - жаIащ къызэгъэпэщакIуэхэм.

«Горная школа молодых блогеров и журналистов Содружества» зэхьхьэм хэтыну ирагъэблагъэ зи ныбжьыр илъэс 18-35-рэ хъуэхэр. Абы щхьэкIэ уи цIэ-унэцIэр, ущылажьэр зэрыт тхыгъэ бадзэуэгъуэм и 30 пщIондэ гъэхьэзырын хуейщ. УщцIэ зиIэхэр псалъэ хъунущ 8-903-494-11-44 телефон номерым.

Проектыр кьыззрагъэпэщ УФ-м ЩIэныгъэмрэ егъэджэныгъэмкIэ и министерствэмрэ «Содружество» ММОО-мрэ Федерацэмкіэ Советыр, УФ-м Хамэ, къэрал Іуэхуэхэмкіэ и министерствэр, «Россотрудничество»-р, ЩIалэгъуалэм я Іуэхуэхэмкіэ федеральнэ Іуэхущ1апIэр, СНГ-м и Гъэзэщ1акIуэ комитетымрэ абы хьыхь къэралхэмрэ ЩIалэгъуалэм я Іуэхуэхэмкіэ я советыр я дзIэпыкъуэгъуу.

● Жылагъуэ Іуэху

ТхакIуэхэр я хьэщIащ

Къэбэрдей-Балъкъэрым и тхакIуэхэр Тезырхэр егъэпшынынымкIэ федеральнэ Іуэхущ1апIэм и управленэу КъБР-м щыIэм и колоние №3-м ис тутнакъхэм яхуэзащ.

РЕСПУБЛИКЭМ и ТхакIуэхэм я союзым и правленэм и унафэщI **Кхъуэлуфэ Хьэчим**, КъБР-м и цIыхубэ тхакIуэ **Елгъэр Кашиф**, журналист, тхакIуэ **Котляров Виктор** сымэ гъащIэм, езыхэм я лэжьыгъэм теухуауэ куэд жраIащ тутнакъхэм, иужьрейхэр зыщIэупщIахэм жэуап иратащ.

ГъэщIэгъуэн ящыхъуауэ ахэр едэIуащ Котляров Виктор и къэхутэныгъэ лэжьыгъэм теухуауэ жиIам. Абыхэм ящыщ зыщ Зеикъуэ къуажэм и Іэшэлъашэм Жэмыхъуэ Артур къыщигъуэта шахтэ-бгъуэнщIагъыр, ар къызэрыхъуам и щэхур къащIэн папщIэ иужь илъэситIым щIэныгъэлIхэр зыр адрейм иужь иту абы къызэрыкIуэм.

Бысымхэм гуапэ ящыхъуащ тхакIуэхэм ИК-3-м и библиотекэ гъэтIылъыгъэм я Іэдакъэщ1экI тхылъхэр зэрыхалъхьар.

Куэдым ущызыгъэгъуазэ, щIэныгъэм хэзыгъахъуэ апхуэдэ зэIущIэхэм мыхьэнэ яIащ ягъэтIысахэр зыщIэгупсысыжыныныкIэ. Абы ахэр нэхъ гъунэгъу зэхуеущI, хабзэм ебакъуэу ялэжьхэм ирегъэгупсысыж, гъащIэм нэгъуэщIынэкIэ ирегъэплъ, - къыхиугъэщащ ИК №3-м и унафэщIым и къуэдзэ, къэрал кIуэцI къулыкъум и подполковник **Иуаз Аскэр**.

ЗЭБАР Мадинэ,
Урысей ФСИН-м и управленэу КъБР-м щыIэм и пресс-Іуэхущ1апIэм и лэжьакIуэ.

Я къэкIуэнум фIыкIэ щогугъ

Израильым щыIэ Кфар-Камэ, Рихьэние адыгэ къуажэхэм щыпсэухэм я гукъыдэжым зыкъызыгъэIэт, я щхьэр лъагэу езыгъэлъагъуж Іуэхугъуэхэм ящыщщ заплъыхьыну къахуэкIуэхэм я бжыгъэр кIуэ пэтми нэхъыбэ зэрыхъумрэ абы къыхэкIыуи къэралым и турист Іэнатіэм къыхуащI гулъытэм зэрыхэхъуамрэ.

ЦIыхухэм зэхэзекIуэну хуитыныгъэ нэхъыбэ яIэ зэрыхъуар, лъэпкъ цIыкIуэхэм я зэхэщIыкIым зэрызиужьыр, абыхэм я щэнхабзэмрэ я тхыдэмрэ зыхэзыгъэгъуэзэну хуейхэр куэду зэрыщыIэр мы къуажэхэм дэсхэм, псом хуэмыдэу щIалэгъуалэм, къалъытэри, «этнотуризм» хьэрычэт Іуэху гъэпсыкIэм иужьрей зэманым хуабжьу зратащ. Абыхэм я къуажэхэм къыщыззэрагъэпэщ пшыхьхэм туристхэм я нэгу зыщгаръужь, адыгэхэм я щэнхабзэмрэ я тхыдэмрэ къызыхэщ теплъэгъуэхэр щагъэлъагъуэ, а псоми къадэкIуэу, ахъшэ хъарзыни кьалэжь.

Мы къуажэхэм кIуэ пэтми нэхъыбэ щохъу лъахэджлъахэхутэ музейхэр, лъэпкъ щхьныгъуэхэр щапщэфI шхапIэхэр, цIыхум зэрыхуэупсэ хьэпшып цIыкIуфэкIуэхэр щащэ тыкуэнхэр, хьэщIэщ мыинхэр. Псом хуэмыдэжу, къахуэкIуэхэр нэхъ дзэзыхьхыр езыхэр зыхаIшэ, концертым ещхьу къызэрагъэпэщ нэгузыжь теплъэгъуэхэрщ.

- Адыгэ жылэхэм турист нэхъыбэ къызэретшэлIэным яужь дитщ, - жеIэ зэгъунэгъу къуажитIым этнотуризмэм зыщегъэужьныныкIэ жэрдэмщIакIуэ нэхъ пажэхэм ящыщ, Рихьэние дэс Хьун Шэужьуий, - Іуэху зехьэкIэщIэм ди цIыхухэм я псэукIэр зэрыригъэфIэкIуэнум, езы къуажэхэми зэрызригъэужьныным шэч кьытетхьэркъым. Лэжьыгъэр тэмэму зэтедублэмэ, къэралым и турист екIуэлIапIэ нэхъыфIхэми дапеуэфыну ди гугъэщ.

Израильым щыпсэу адыгэхэр щэнхабзэм ехьэлIауэ жылагъуэм къыщаIэт зэпеуэхэмрэ фестивалхэмрэ зэрыхэтрэ куэд щIащ. Къалащхьэм иджыблагъэ щекIуэкIа «Тель-Авив туризм Экспо» къэрал зэхуакуэ гъэлъэгъуэныгъэм Кфар-Камэ, Рихьэние адыгэ къуажэхэм туризмэм ехьэлIа я продукцэр щыпхагъэкIащ. А Іуэхугъуэм кърихьлIахэм, псом хуэмыдэжу экскурсионнэ фирмэхэм я унафэщIхэмрэ я лIыкIуэхэмрэ, икъукIэ щIэщыгъуэ ящыхъуащ «Іуащхьэмахуэ» къэфакIуэ гуп цIэрыIуэм и зыкъэгъэлъэгъуэкIэр. Лъэпкъ фащэхэр къызыщылыдыкI щIалэхэмрэ пащащхэмрэ къызэхуэсахэм адыгэ джэгу хуэзхашащ, лъэпкъ шхыныгъуэхэр Іуагъэхуащ.

Тель-Авив щекIуэкIа гъэлъэгъуэныгъэм щызэхаха щытхъумрэ щызэращIылIа зэгурыIуэныгъэхэмрэ ятепщIыхьмэ, Кфар-Камэрэ Рихьэниерэ я къэкIуэнур дахэ зэрыхъунум шэч кьытетхьэркъым.

НЫБЭ Анзор.

● КъБР-м щыIэ МВД-м къет

Щыри къалъыхъуэрт

Къэбэрдей-Балъкъэрым и полицейхэм зы жэщ-махуэм яубыдащ къалъыхъуэхэм ящыщу цIыхуищ.

2015 гъэм бадзэуэгъуэм и 6-м ДПС-м и лэжьакIуэхэм Нарткъалэ къыщагъэувыIащ илъэс 28-рэ зи ныбжь псыгуэнсудэсым зэрригъакIуэ «ВАЗ-21074» автомашинэр.

Дэфтэрхэр къыщапщытэм, рулым дэсыр къралым къыщалъхьуэу къыщIэкIащ, хъунщIэну зыгуэрым зэрытеуамкIэ ягъэкъуанщэу. ЩIалэр яубыдащ.

А махуэ дыдэм нэгуэщI цIыхуитIи яубыдащ. Ахэр цIыхубзым лей зэрырихам щхьэкIэ къалъхьуэ налшыкдэсымрэ УФ-м и УК-м и 158-нэ статьям къыщыхьа щIэпхъаджагъэр (дыгъэ) зылэжьа, илъэс 26-рэ зи ныбжь Май къалэдэсымрэщ.

ПцIым зыхуишар

Щэджэм къалэм щыщ цIыхубзым Урысей МВД-м и Управленэу Налшык къалэм щыIэм зыхуигъэзащ. Абы зэрыжиIамкIэ, 2013 гъэм и щыщхьэуIум «Iэминаткъ» зэджэ цIыхубзым, хьэпшыпхэр хуищэну кьыжриIэри, гъэпцIагъэкIэ сом мин 990-рэ и уасэ мылъку Іэщ1ихащ.

А ЩIЭПХЪАДЖАГЪЭР зылэжьар яубыдащ. Ар илъэс 52-рэ зи ныбжь щхьэлыкъуэдэсщ. Абы апхуэдэ дыдэу и кьуажэгъуэ кьыгъэпщIауэ, сом мини 130-рэ зыIэщIилъхьауэ кьыщIэкIащ.

ДыгъуакIуэхэм заумысыж

Урысей МВД-м и Управленэу Налшык къалэм щыIэм и лэжьакIуэхэм яубыдащ илъэс 24-рэ зи ныбжь къалэдэсымрэ илъэс 22-рэ хьу, нэхъапэм мызэ-мыгъэу суд зытращIыхьа. Джэрмэнышк къуажэм щыщ щIалэмрэ.

Яубыдахэм заумысыжащ бадзэуэгъуэм и 3-4 жэщым Налшык къалэм, Мэлбахъуэм и уэрамым тет кафем, гъущI жалюзихэр якъутэу зэрыщыIыхьар икIи зэрыщыдыгъуар. ХэщIыныгъэр сом 50 000 мэхъу.

Іуэхур зэхагъэкI.

Къэрал кIуэцI Іуэхуэхэмкіэ министерствэу КъБР-м щыIэм и пресс-Іуэхущ1апIэ.

● Гулъытэ

Библиотекэр къощIэрэщIэж

Тхылъ еджэным цIыхубэм я гупэр хуегъэгъэзэжным теухуауэ Прохладнэ щIынальэм лэжьыгъэ хъарзынэ щокIуэкI.

УЧЕБНЭ жылагъуэм дэт библиотекэр лъэпэжьным къэнэжа щыIэтэкъым. Абы игъэгъавэрт къуажэ администрацэм и Іэтащхьэ Пшеничников Павел икIи тхылъ хъумапIэм и къэгъэщIэрэщIэжныир и пщэ дилъхьащ илъэс куэдкIэ сабий садым щылэжьа Картузовэ Ольгэ. Ар жылэм къызэрыщаIыхур сыт хуэдэ Іуэхури жэуаплныигъэ хэлъу зэрыгъэзых цIыху гумызагъэуц.

Библиотекэр щылажьэ пэшым щыщ хэлъыжтэкъым: унащхьэмрэ библиотекэм я къелъэлъэхат, пхъэ тхылъ телъхьэпIэхэр щыуэ хуежьат, зы пэш закъуэм тхылъхэр щIэбгъэззэгъэнри нэхъ тыныштэкъым.

Администрацэм абы иджыри пэщи 3 къахухигъэхьэжри, унэлъащIэ къызэращ1эхун аХъши къариташ. Іуэхум еввэлIа цIыхубзым библиотекэр зыхуей хуэгъэззэнымкIэ и унагъуэр щ1ыдэIэпыкъущ1 икIи зэман кIэщIым къриубыдэу тхылъ хъумапIэр зыхуеину псомкIи къызэрагъэпэщащ, жылэр зэхьэхьэри, библиотекэм и тхылъ гъэтIылъыгъэхэм къыхагъэхъуащ. Апхуэдэу зэкъуэту къызэрагъэпэщыжа Іэнатіэм иджыпсту яфIэфIу къокIуаIэ ныбжьыщIэхэри къуажэдэс нэхъыжьхэри.

ЗУБЕНКЭ Александр.

● Шыгъажэ

Саугъэт нэхъыщхьэр Сагданэ къехь

Блэкіа тхьэмахуэ махуэм Налшык ипподромым щекIуэкIащ хабзэ хъуа апэ, етIуанэ гуп саугъэтитхум, абы ОКС-ри хьэхьэу, шууейхэр щыщIэбэна шыгъажэшхуэ адрейхэм едIэкIри, саугъэтищри зыIэрагъэхьащ.

МЕТР 1200 гъэзугуанэм къыщыздзэжа, илъэситI ныбжь зи шыбзхэр Псыжьым и саугъэтым хуэпабгъэрт. И хьэрхуэрэгъуэхэм Іэмал гуэри кьахуимыгъанэу «Малка» шы заводым и шыгъажэш Зентэ псоми ятежащ. Ар Зентэ и ещанэ текIуэныгъэщ. Зыгъэсар Алокъуэ Аслъэнджерийщ, къэзыгъэжар шууей Шыкъ Астемырщ.

Урыху кьуажэм и щIыхькIэ саугъэтым къыщыздзэжащ текIуэныгъэ зэи зимыIа, илъэситI зи ныбжь хакIуэхэр. Метр 1400-рэ гъэзугуанэм екIуу зыкъыщигъэлъэгъуащ иджы етIуанэу шыгъажэм хэт (пщэрэжьэ Нартан (Сэкрэж Заур и шыгъажэш), секундищым нэблагъэкIэ ар Монополистым япэ ищри текIуащ. Ар къэзыгъэжар шууей Къэжэр Алимщ, зыгъэсар Бахъуэ Мухьэмэдщ.

Гранит-2 хакIуэм и щIыхькIэ (Лэскэн куейм и щIыхькIэ) ягъэува етIуанэ гуп саугъэтым метр 1600-рэ гъэзугуанэм щызэхуишэсат ильэси 3 зи ныбжьу, нэхъыжьу хакIуэ 12. Саугъэтыр лъысащ Пятигорск ипподромым и Абсолют шыгъуэм, Франджым кьыщIалъхуам. Исмоилов А. и шыр кьыгъэжащ Кьашыргъэ Замир, зыгъэсар М. Карачиевырщ. Ди жагъуэ зэрыхъущи, ми саугъэтыр къэзыхьахэм ди шыгъажэхэм ящыщ яхэхуакъым.

Аушыджэр къуажэм и щIыхькIэ ягъэува саугъэтым щIэбэну километритI гъэзугуанэм къыщызэдзжащ илъэсищ зи ныбжь хакIуэу 7. Нэхъыбэм я фIэщ хъурт Сэкрэж Заур и шыгъажэш Кан пщIэгъуэпльыр псоми зэрефIэкIынур икIи абы къыздащIхэр игъэщIэхъуакъым. Iэгуаузэшхуэр хуаIэтащ шыр зейм, ар зэпеуэм хуэзыгъэхьэзыра Бахъуэ Мухьэмэд, ар къэзыгъэжа шууей Къэжэр Алим.

Ипподромым щызэхуэсахэр пэпльэрт «ОКС» саугъэтышхуэм теухуа шыгъажэм. Метр 2400-рэ гъэзугуанэр къапэщылът илъэсищ зи ныбжь хакIуэ 14-м. А зэпеуэ гуащIэм «Малка» шы заводым и Сагданэ пщIэгъэпльым саугъэтыр къыщыльысыну ягу къагъэкIыххэртэкъым. Нэхъ псынщIэу къажэрт Сагданэ и хьэрхуэрэгъу «ирландка» Хай Регардс. Кьыхэдгъэщынщи, ерыщу зизычэхэм я щIыбагъым зыщызыIэжьа Сагданэ, зи